

PRZEWODNIK GOSPODARSKI

ORGAN CENTRALNEGO TOWARZYSTWA ORGANIZACJI KOŁEK ROLNICZYCH
OSWIECONA GROMADA-TO SIŁA

Jesienne nawożenie decyduje o urodzajach.

Oziminom nie powinno więc zabraknąć w jesieni szczególnie

azotu i fosforu

Azotniak i Tomasyna Azotniakowana

są specjalnie odpowiedniami
nawozami pod oziminy, gdyż

- 1) wykazują trwałe działanie bez obawy wymywania się,
- 2) odkwaszają gleby,
- 3) zabezpieczają zboża przed wyleganiem
- 4) zapewniają dobre przezimowanie ozimin i obfity plon dobrego ziarna.

Wszelkich informacji udziela odwrotnie:

Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie, G. Śl.

„ZIARNIK” — najskuteczniejsza sucha zaprawa zbóż.

PODSTAWĄ OPŁACALNOŚCI JEST DOBRY ZBYT NABIAŁU

ZAPEWNI GO WAM spółdzielnia mleczarska pracująca z własną centralą handlową, którą jest

ZWIĄZEK SPOŁDZIELNI MLECZARSKICH I JAJCZARSKICH, Warszawa, Hoża 51

oraz jego ODDZIAŁY: Lublin, Kapucyńska 1. Łódź, Kościuszki 39, Wilno, Końska 12.

SKŁADY: Grudziądz; ul. Stara; Sosnowiec, 3 Maja 8. Toruń, Królowej Jadwigi 12/14.

SKLEPY: Katowice, Mieleckiego 3 i Kościuszki 28. Łuck, Jagiellońska.

ALFA-LAVAL ROLNIKA WZBOGACAJ!

3309. Biblioteka
Publiczna
ul. Koszykowa 26
p. Warszawa - szl. 4

SUPERFOSFAT

przyspieszając rozwój roślin
w pierwszym okresie wege-
tacji, powoduje silniejszą
kwewienie, gębsze zakorze-
nienie, a przez to zapewnia
lepsze przesiadowanie

Rok szkolny w **PAŃSTWOWEJ SZKOLE
ROLNICZEJ w Miłocinie koło Rzeszowa** roz-
pocznie się z dniem 4 września b.r.

Nauka trwa 3 lata

Do podania (bez stempla) załączyć:

1. Metrykę chrztu, jako dowód ukończenia 15 lat życia.
2. Świadectwo ukończenia szkoły powszechnej z dobrym postępem.
3. Świadectwo moralności (o ile przerwa w nauce trwała 6 miesięcy).
4. Świadectwo lekarskie (bez stempla) uzdolnienia fizycznego i szczepienia przeciw ospie.

Nauka w szkole bezpłatna, opłata za utrzymanie wynosi około 35 zł.

Warunki przyjęcia na żądanie Dyrekcja wysyła.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski m. Lucka niniejszem podaje do wiadomości osób zainteresowanych, że dnia 5 września 1933 r. o godz. 12-ej min. 30 odbędzie się przetarg, drogą składania ofert w kopertach zapieczętowanych, na wydzierżawienie od dnia 1 października r. b., terminem na 6 lat folwarku miejskiego pod nazwą „Biwaki”, położonego w granicach miasta, o powierzchni 50 ha. ziemi rolnej, w tej liczbie ogród owocowy około 4 ha., założony w 1924 r. i nowozałożony w 1932 r. o pow. 7 ha.

Folwark powyższy posiada zabudowania: dom mieszkalny o 1 pokoju i kuchni, stajnię dla 6 koni, oborę na 24 krów, 4 chlewki, magazyn na zboże, małą cieplarnię, urządzenia inspektowe, skład na narzędzia rolnicze i studnię artezyjską.

Suma wywoławcza ustala się od kwoty 3.000 zł. in plus rocznie. Wadium konkursowe 10% od sumy zaofiarowanej. Szczegółowe warunki przetargu oraz projekt umowy można przeglądać codziennie w godzinach urzędowych Zarządu Miejskiego (pokój Nr. 11) począwszy od dnia 24/VIII r. b.

Zarząd miejski m. Lucka.

Luck, dnia 17 sierpnia 1933 r.

Niniejszem O.T.O. i K. R. w Nieświeżu podaje do wiadomości, że Walne Zebranie Okręgowego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych, odbędzie się w Nieświeżu w sali ratuszowej w dniu 3 września 1933 r. o godz. 12-ej z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i stwierdzenie prawomocności zebrania,
- 2) Odczytanie protokołu z poprzedniego zebrania,
- 3) Sprawozdanie Zarządu z działalności za r. 32-33
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej,
- 5) Plan pracy i budżet na rok 33-34,
- 6) Dyskusja nad sprawozdaniem, budżetem i planem pracy,
- 7) Wybory 5-ciu radnych na miejsce ustępujących,
- 8) Wybory 6-ciu delegatów na Zjazd Wojewódzki,
- 9) Wybory 3-ch członków Komisji Rewizyjnej
- 10) Wolne wnioski.

W razie braku quorum w pierwszym terminie, Zebranie odbędzie się w drugim terminie w tymże dniu i lokalu o godz. 13-ej bez względu na ilość obecnych.

Kółka Rolnicze winny zgłosić na piśmie 2-ch delegatów w terminie do dnia 28.VIII 1933 r.

Młody nauczyciel

przyjmie posadę wzorowego pedagoga do dzieci. Zgłoszenia do Redakcji.

Rządca gospodarczy, 30 lat, kształceniem i długoletnią praktyką w intens. prowadzonych majątkach poznańskich poszukuje posady. Okolica

obojętna. Zgłoszenia: Błyszke, Złotniki-Kujawskie pow. Inowrocław.

Potrzebny od 1 października **pomocnik gospodarczy** samoty do majątku 14 włókowego. Wynagrodzenie 25 złotych i pełne utrzymanie. Oferty składać pod adresem Z. Fiedler, Łódź, Orla 17.

PRZEWODNIK GOSPODARSKI

TREŚĆ: Pod przymusem konieczności, nap. J. Brzozkowski. — Z ostatniego tygodnia. — Czy się opłaci, nap. W. Góralewski. — Zawsze trzeba obliczać, nap. Fortunat Starzyński. — Idea Kazimierza Wielkiego, a rzeczywistość II, nap. inż. Z. Racięcki. — Najważniejsze szkodniki pól i warzywników, nap. Dr. W. Ruszkowski. — Wykaz zbóż ozimych. — Wskazówki podręczne. — Porady gospodarskie. — Ze szkół. — Komunikaty. — Z kraju i ze świata — Sprawozdanie targowe.

Czas opłacić prenumeratę!

Do numeru 35-36 „Przewodnika Gospodarskiego” załączamy blankiety nadawcze P. K. O. konto Nr. 21165.

Czytelników, którzy nie opłacili dotąd prenumeraty za bieżący III-ci kwartał br. prosimy o jak najszybsze jej uregulowanie.

Uprzedzamy, że wszystkim, którzy w najbliższym czasie nie opłacą prenumeraty za III-ci kwartał b. r.

wstrzymamy dalszą wysyłkę.

Jednocześnie zawiadamiamy, że Nr. 26-32 „Przewodnika Gospodarskiego” są wyczerpane. Wobec tego czytelnikom, opłacającym obecnie prenumeratę za III kw. a zwłaszcza tym, którzy z powodu opieszałości mieli wysyłkę pisma od Nr. 26-ego wstrzymaną — wysłać będziemy numery od Nr. 34 począwszy, zaliczając nadesłaną prenumeratę od połowy III-go kwartału.

ADMINISTRACJA

„PRZEWODNIKA GOSPODARSKIEGO”

WARSZAWA KOPERNIKA 30. I p.

Pod przymusem konieczności

Proces zubożania rolnictwa posuwa się od lat trzech systematycznie naprzód z jednakową nie słabnącą siłą. W okresie tym nie tylko, że nie wzrasta dobrobyt materialny na wsi, ale widzimy zastraszająco szybkie cofanie się poziomu życia wiejskiego w dorobku cywilizacyjno - gospodarczym i kulturalnym. Zamarł zupełnie obrót ziemią, nawet w dziedzinie spłat rodzinnych; zamarł również niemal doszczętnie ruch budowlany, zawsze na wsi stosunkowo żywy z racji stałego rozdrabniania gospodarstw oraz krótkotrwałości wznoszonych budowli. Zmniejsza się z dnia na dzień, ilość, a zwłaszcza jakość inwentarza, zarówno żywych, jak i martwych. Zarzuciliśmy stosowanie nawozów sztucznych w ucieczce przed stratami na produkcji; maleje ilość używanego obornika, niknie zasobność nawozowa gleby, niszczy się w niej kapitał nagromadzony wieloletnim stosowaniem racjonalnej uprawy mechanicznej. Zaczęliśmy „racjonalnie” stosować czarne ugory i coraz bardziej przypada nam do gustu ten tani „dziadkowy” zabieg gospodarki. Nie zużywamy nawet połowy tej ilości ulepszonych na-

sion selekcyjnych, jakie zużywaliśmy w okresie powodzenia rolniczego. Coraz częściej spotykamy gospodarstwa nie mogące się zdobyć na dokonanie racjonalnych obsiewów i latające przykrą rzeczywistością, „jak się da, byle przecież jakoś obsiać”.

W poważnym odsetku gospodarstw, położonych na ziemiach z natury słabych, doszliśmy już do takiego stopnia wyniszczenia, że plon nie wystarcza na zaspokojenie najprostszyc potrzeb życiowych gospodarza i jego rodziny i na opłacenie podatków. Podatki opłaca się w tych wypadkach „kromkami chleba, odejmowanymi od ust głodnych dzieci”, tembardziej nie płaci się rat, zaciągniętych długów, ani nawet procentów od nich. Ludzie, żyjący w tych warunkach, nie chcą uwierzyć, że ktoś gdzieś dziwi się temu, iż oni obywają się bez zapalek, za których pudełko muszą oddawać po 4 do 5 jaj w stosunkach kresowych, a ponad 2 — w stosunkach podwarszawskich. Uważają, że utrzymywanie stale tlejącego ogniska, lub korzystanie z tlejącego u sąsiadów — jak świętego znicza za czasów pogańskich — jest w obecnej ich biedzie rze-

czą naturalną, jak naturalną rzeczą, jest gotowanie ziemniaków, lub klusek — dla oszczędności — po parę razy w jednej polewce, raz osolonej — jak naturalnem jest nie chodzenie do kościoła, lub do miasta w braku całego ubrania i butów. Należy bowiem pamiętać, że całodzienny zarobek dniówkowego robotnika wiejskiego, tuż niedaleko Warszawy, nie wystarcza b. często na pokrycie kosztu kupna „dziesiątki” zapalek, paczki średnio - podłych papierosów, lub 3 kg. soli jadalnej. Wszak w odległości 4 — 6 godzin dobrego marszu od stolicy płaci się na wsi parobkowi 15 — 20 zł. miesięcznie i wyżywienie. Tą i niższą skalą zarobków należy mierzyć dochód i poziom bytowania więcej niż $\frac{3}{4}$ ludności wiejskiej. Należy też czempnąć przestać łączyć się rzeczom wcale niedziwnym i otwarcie spojrzeć w oczy wiejskiej rzeczywistości.

To co przeżywa dzisiaj więcej niż połowa ludności wiejskiej nie daje się już określić mianem kryzysu, — jest to koszmarny kataklizm życiowy. Ludzie steroryzowani biedą, broniący, niekiedy bezmyślnie, naturalnie podstawy swego bytu — ziemi i środków pracy na niej — przed złosiwem niszczeniem w drodze sekwestru i licytacji, wyprzedają się do ostatecznych granic i głodują całymi rodzinami, wsiami i okolicami, głodem, nie zaznanym przez najbardziej upośledzony bezrobotny proletariát w miastach.

Na razie nie widać żadnych oznak poprawy tej nieubłaganej doli. Rok obecny — rok zapowiadanych nadziei — na razie nic dobrego nie wróży, a nawet wróży jaknajgorsze. Jeszcze żniwa nie ukończone, a do wsi zdołały już dotrzeć późnolennie macki wszystkich istniejących form i odmian egzekucji. Jeszcze połowa jarzyn i pasz pozostaje na polu nie sprzątnięta, a tu i ówdzie wieśniak porzuca pracę przy sprzeczce, by omlócić, a może tylko wykłosać, choć trochę zboża — tego już zaskwestrowanego za zaległe podatki, lub co gorsze, za długi — sprzedać i spłacić choćby trochę, to reszty może poczekać do twardej jesieni, do zamrznięcia. Trzeba, to trzeba. „Żartów z władzą niema nijakich: weźmie co się należy i jeszcze do aresztu wpakuje”.

Tak sobie myśli i rozumuje wielu, bardzo wielu gospodarzy. A myśli te odbierają im spokój i siły do pracy, niszczą hart ducha i wolę, tak potrzebną do przetrwania próby naznaczonej przez nieubłagany los.

Dzieje się to wszystko pod wpływem „interwencji egzekucyjnej” — cichej ale skutecznej, silniejszej od tych wszystkich interwencji, o których dużo się mówi i pisze w gazetach, k'woli pochwalenia się, że zostało przecież coś zdziałane dla „cierpiącego od kryzysu rolnictwa”.

A że interwencja ta posiada wszelkie cechy sporu, w którym uczestniczą strony: jedna, która słusznie, czy nie słusznie, lecz prawnie jest winna, a drugiej się należy, więc ma tu zastosowanie zasada, że „gdzie się dwóch kłóci, tam trzeci korzysta”. Traci więc ten komu robi się egzekucja, traci również najczęściej, przynajmniej pośrednio i ten na czyją korzyść jest egzekucja dokonywana, a zyskuje ten trzeci, który, jak kruk na poboju, że-

ruje na egzekucji, nabywając rzeczy, sprzedawane na licytacji, lub przed licytacją — pod przymusem. Tak jest w tym roku ze zbożem. Jest ono sprzedawane **pod przymusem konieczności**, a więc w nadmiernych ilościach, a więc za bezcen.

Czyżby, u licha, nie było już sposobu poprawienia tej nieco przydługą prześladowanej nas doli? — spyta niejeden sam siebie. Jednak nie znajduje widocznie zadowalniającej odpowiedzi, bo pozostaje w dalszym ciągu nieruchawym, poza ciasnym kręgiem własnego obejścia i obojętnym dla wszelkich spraw szerszych, publicznych, dla tych właśnie spraw, od strony, których coraz to nowa bieda go nawiedza. A jednak są sposoby przynajmniej częściowej zmiany obecnej doli na lepszą. Są też środki, przy których pomocy zmianę pożądaną możnaby osiągnąć. O nich też, o sposobach i środkach radzenia złemu pora już nareszcie myśleć i radzić poważnie całymi gromadami wiejskimi, tembardziej, że znajdziemy sami w obfitości zarówno pomysły jak i środki działania, nie trzeba będzie sprowadzać ich „Wisłą z Gdańska”.

Sposoby i środki radzenia złemu opiszę w następnym nrze „Przewodnika Gospodarskiego”, tymczasem jednak zakończę artykuł przypowieścią, z której sens moralny niech sobie wyciągną Czytelnicy sami.

Na skraju lasu, nad rzeczką leży duża, bo przeszło półsetką osad gospodarskich rozłożona, jak gdyby pętla po obu stronach rzeczki, cicha, spokojna wieś polska Rozbudzice. We wsi tej żyje blisko trzy setki dobrego, pracowitego ludu mazowieckiego. Żyją ludziska ze sobą w zgodzie, nie swarzą się nadmiernie, nie włączają po sądach, a jeśli nawet, od czasu do czasu, ktoś komuś wyłoży swoją rację dotkliwiej przy pomocy pięści, albo i jakiegoś „odziemiaka”, to jednak rychło się znów godzą ze sobą i w nienawiści nie trwają za długo, są to bowiem naogół ludzie religijni.

Chociaż rozbudziwiacy byli ze sobą spokrewnieni oddawna i całe Rozbudzice możnaby podzielić na kilka zaledwie familji, to jednak życia towarzyskiego i społecznego nie podtrzymywali wśród siebie na szerszą skalę. Każdy — jak to mówią — „sobie rzepkę skrobał i skrobie”. Ten brak współżycia zemścił się na Rozbudzicach już dwukrotnie, a zdarzyłoby się to samo i poraz trzeci, gdyby nie byli w porę przyszli do rozumu.

A było to tak: Kilka lat temu wybuchł pożar w zagrodzie położonej na samym końcu wsi. Wiatr akurat ciągnął od tamtej strony i niósł iskry w strony innych zagród. We wsi zapanowała panika. Nie było nikogo, kto by mógł zorganizować ludzi i pokierować ich pracą nad opanowaniem ognia. Zresztą może i znalazłby się ktoś taki, ale w podobnym wypadku niktby nie poszedł bronić drugiego: każdy starał się usuwać ze swych zabudowań co mógł, znosił zapas wody we wszystkie naczynia i pilnował żeby być na miejscu i bronić swego przed pastwą płomieni, gdy się pożar zbliżył. Rozszalały żywioł pochłaniał coraz nowe zagrody i pożerał wszystko co spotkał, mimo rozpaczliwej obrony właścicieli, aż pożarł całą wieś. Wielką biedę przeżyły Rozbudzice po tym pożarze. A gdy się już zagospodaro-

wali rozbudziwiacy — przyszedł drugi pożar i strawił przeszło pół wsi.

W tym akurat czasie, zaraz po drugim pożarze, wrócił ze szkoły rolniczej jeden z młodych rozbudziwiaków. Widząc naocznie nieszczęście i pragnąc zaradzić złemu na przyszłość, zwołał całą wieś na naradę i odezwał się w te m. w. słowa: „Jak wielkiem nieszczęściem jest pożar, najlepiej odczuwacie to sami. O biedzie waszej zdecydował jednak nie tylko przypadek, ale i wy sami, przez swoje zaślepienie sobkoscie. Gdybyście byli w momencie wybuchu pożaru nierozbiegali się ratować każdy swoje, lecz ruszyli wszyscy na ratowanie pierwszego, to byście byli pożar stłumili w zarodku. Straciłby wtedy jeden, inni by mu dopomogli i biedy by nie było. Bo jest was przecież we wsi blisko 100 chłopów i woda na miejscu do gaszenia ognia.

Pamiętajcie na zawsze, że gdy kogoś z gromady nawiedzi takie nieszczęście, które jak zaraza może się przenieść i do innych, to cała gromada

obowiązana jest w swoim własnym interesie uczynić wszystko, aby niebezpieczeństwo stłumić w zarodku. Wtedy broniąc sąsiada, bronić będziecie siebie.

Żeby więc na przyszłość uchronić Rozbudziców od podobnych nieszczęść, założmy straż pożarną i nauczmy się walczyć wspólnie z klęską pożarów. Trzeba również trochę luźniej wieś rozbudować i obsadzić zagrody drzewami bujnie rosnącymi, aby one utrudniały przenoszenie się ognia z budynku na budynek”.

Chociaż po drugim pożarze była w Rozbudzicach wielka bieda, lecz gospodarze nauczeni złem doświadczeniem, założyli straż pożarną. Zaraz w następnym roku mieli możność przekonać się o dobrodziejstwie istnienia tej pożytecznej instytucji oraz o dobrodziejstwie przeciwstawiania się wszelkiemu złu nie w pojedynkę, lecz wielką, zjednoczoną siłą gromady.

J. Brzozokalski.

Z OSTATNIEGO TYGODNIA

NOWY KALENDARZ GOSPODARSKI NA R. 1934.

Prowadzone są już w całej pełni prace redakcyjne przy układaniu nowego **Kalendarza Gospodarskiego C. T. O. i K. R. na rok 1934**. Kalendarz przyszłoroczny zostanie wydany w tym samym formacie i objętości co i tegoroczny, będzie jednak zawierał cały szereg ulepszeń w treści. Przy układaniu nowego kalendarza położono mniejszy nacisk na artykuły, a natomiast zostaną szerzej uwzględnione **działy porad i wskazówek praktycznych oraz notatek gospodarskich**. Nowy kalendarz ma wyjść z druku w połowie października.

Zamówienia na kalendarz już są przyjmowane przez „Książnicę dla rolników” C. T. O. i K. R. w Warszawie ul. Kopernika 30, I piętro.

Kółka rolnicze zamawiające kalendarz bezpośrednio z Książnicy, w ilości nie mniejszej jak 10 egz., otrzymują **każdy jedenasty egz. bezpłatnie oraz nie ponoszą kosztów przesyłki zamówionych kalendarzy**.

OPLATY ZA SCALENIE GRUNTÓW.

Dnia 21 lipca zostało ogłoszone i weszło w życie wydane w porozumieniu z ministrem skarbu rozporządzenie ministra rolnictwa i reform rolnych o opłatach za wykonanie scalenia gruntów. Opłaty za wykonanie scalenia wraz z pomiarem starego stanu posiadania ustalone zostały od 1 ha. gruntów na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogrodzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego na 20 złotych. Bez pomiaru starego posiadania opłaty scaleniowe w wymienionych wyżej województwach wynosić będą 14 złotych od 1 hektara.

Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego opłaty ustalone zostały na 40 złotych od 1 ha. z pomiarem i na 22 złote bez pomiaru starego stanu posiadania. Na obszarze województw: pomorskiego i poznańskiego opłaty scaleniowe wynoszą 40 złotych od

1 ha. z pomiarem i 28 zł. bez pomiaru starego stanu posiadania.

Stawki powyższe mogą być podwyższone, jeśli władza wymierzająca opłaty uzna scalenie za trudne. Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego podwyższenie opłat nie może przekraczać 150 proc., a na obszarze pozostałych województw 100 proc. ustalonych stawek. Stawki mogą być również obniżone o 75% dla gruntów niezdatnych do uprawy i o 90 proc. dla gruntów, które wprawdzie będą objęte pomiarami, lecz same nie będą scalane.

Opłaty i należności za scalanie gruntów mogą być rozłożone najwyżej na trzy równe raty roczne, wynoszące co najmniej 25 złotych. Od opłat zakredytowanych pobierane będą odsetki w wysokości 4% w stosunku rocznym. W wyjątkowych wypadkach uczestnicy scalenia mogą być zwolnieni w całości lub w części do opłat, o ile koszty, związane z wykonaniem scalenia, znajdą pokrycie we wpływach funduszu obrotowego reformy rolnej.

Wymierzanie opłat scaleniowych należy do powiatowych urzędów ziemskich.

ROZSZERZYĆ NASZ WYWÓZ DO ANGLJI.

Nawiązując do notatki w jednym z poprzednich numerów Przewodnika pragniemy podkreślić tu konieczność jak najsilniejszego rozszerzenia eksportu do Anglii polskich produktów, które jeszcze nie zostały w Anglii objęte kontyngentami przywozowymi. Dotyczy to przeważnie eksportu polskich jaj, masła oraz drobiu. Dostawa tych artykułów z krajów bałtyckich została objęta specjalnymi umowami kompensacyjnymi. Wobec bardzo dziś w Anglii silnych dążeń do dalszej zmiany systemu wolnego handlu w kierunku zasady protekcjonizmu i obwarowania się murem celnym i kontyngentami przywozowymi należy się liczyć z możliwością skontyngentowania w nowym traktacie handlowym polsko - angielskim też i tych artykułów.

Czy się opłaci?

Ogólna bieda i brak widoków na rychłą poprawę warunków gospodarowania na wsi ogromnie zniechęca ogół rolników do wprowadzania jakichkolwiek ulepszeń w gospodarstwie, gdyż wydaje się, że wszystkie zamierzenia, prowadzące do polepszenia produkcji rolnej, nie dadzą widocznego rezultatu, nie potrafią odbudować naruszonej równowagi finansowej. Ogólne zniechęcenie powoduje, że rolnik opuszcza ręce i zdaje się na wolę Bożą, nie widząc znikąd ratunku dla podupadającego gospodarstwa i nie czyni żadnych zabiegów, ażeby je w tym upadku powstrzymać. A jednak, w imię jaśniejszej przyszłości, w której nadejście wierzyć musimy, należy nie tylko warsztat rolny utrzymywać na tym poziomie kultury, na którym został on postawiony, ale, co więcej, pracować nad jego poprawieniem. Tu

Przy ustaleniu wysokości ewentualnych kontyngentów jako norma wyjściowa będzie brana pod uwagę przedewszystkiem wysokość przywozu za ostatni okres. Im ta cyfra będzie wyższa i jakościowo lepsza, tem silniejszymi będziemy przy ostatecznych rokowaniach o traktat handlowy. Zwrócić też należy uwagę, aby towary omawiane były kierowane przez porty polskie, oraz opatrywane polskimi znakami pochodzenia. Duża część tych produktów idzie do Anglii jako towar niemiecki i nie jest wliczana przy ustalaniu cyfry przywozu z Polski.

Wiadomo nam, że polskie sfery miarodajne były w swobim czasie uprzedzone nawet przez miarodajne czynniki angielskie, które wzmożenie eksportu w tej dziedzinie z Polski określały jako palącą konieczność.

SPADEK WYWOZU PRODUKTÓW HODOWLANNYCH Z POLSKI W I PÓŁROCZU 1933 R.

Wywóz produktów hodowlanych, stanowiący najpoważniejszą pozycję w rolniczym bilansie wywozowym, uległ w I półroczu roku bieżącego — w porównaniu z tym samym okresem czasu z roku ubiegłego — znacznej obniżce.

Wywóz bekonów zmniejszył się pod względem ilości o 31.760 q. (spadł z 271.230 q. na 229.470 q.), wzrósł natomiast pod względem wartości z 34 milj. 382.000 zł. do 35.642.000 zł., a więc o 1.260.000 zł. Wywóz wędlin i szynek spadł pod względem ilości z 41.290 q. do 24.230 q., czyli o 17.060 q. zaś pod względem wartości spadł z 8.637.000 zł. do 4.203.000 zł., czyli o 4.434.000 zł. Wywóz masła spadł z 10.260 q. do 3.550 q. pod względem ilości, pod względem wartości z 3.331.000 zł. do 864.000 zł.; zaś jaj z 183.380 q. do 97.710 q. pod względem ilości i z 26.686.000 zł. do 13.659.000 zł. pod względem wartości. Wywóz bydła rogatego spadł z 5.694 szt. do 1.648 sztuk, a pod względem wartości z 2.587.000 zł. do 974.000 zł. Spadek w wywozie trzody chlewnej wynosi 27.302 sztuki (z 61.880 szt. na 34.578 szt.) pod względem ilości, zaś pod względem wartości 3.925.000 zł. (z 7.494.000 zł. na 3.569.000 zł.). Wywóz gęsi spadł z 48.054 sztuk do 41.163 szt., a pod względem wartości z 209.000 zł. do 116.000 zł.

muszę jednak zaznaczyć, że w dzisiejszych czasach za najwłaściwszą drogę do poprawienia kultury gospodarstwa można przedewszystkiem uważać te zabiegi, które nie wymagają od gospodarza nakładu pieniężnego, a które da się osiągnąć własną pracą.

W tym miejscu niejedyn z gospodarzy zarzuci mi i powie: a czyż nakład pracy jest bezwartościowy, że można go tak mało cenić? czyż praca, włożona w gospodarstwo nie przedstawia wartości pieniężnej, ażeby można nią z lekkim sercem szafować i zwiększając kosztą zabiegów nie mieć za to odpowiedniego wynagrodzenia? Zarzuty pozornie zupełnie słuszne, a jednak można je łatwo obalić o ile się weźmie pod uwagę, że praca, włożona w poprawienie kultury gospodarstwa, to wartość, która nie tyle wyraża się w jednorazowej poprawie zbioru, ale która podnosi plony na szereg lat, pozwala na wydatne zmniejszenie kosztów gospodarowania nie w jednym roku, lecz w ciągu dłuższego okresu, a więc, że korzyści z niej nie będą krótkotrwałe, lecz trwale przyczynią się do zwiększenia wydajności naszych pól. Można by tu przeprowadzić pewne porównanie z oszczędzaniem pieniędzy. Tak jak drobne oszczędności, składane do skarbonki, a później oddawane do spółdzielni — tworzą wreszcie kapitał, pozwalający na uzyskiwanie dochodów w postaci odsetek od złożonych pieniędzy. tak samo i zabiegi około podniesienia stanu gospodarstwa są temi drobnymi oszczędnościami, składanymi w najpewniejszej kasie oszczędności, jaką jest rola, a które w ostatecznym rezultacie, dadzą w użytkowej wartości ziemi ten kapitał, od którego lichwiarski procent będziemy pobierać w postaci łatwiejszej uprawy, większych urodzajów, zmniejszonego ryzyka, możliwości uprawy bardziej wymagających roślin. I to właśnie, że wyłożona praca nie marnuje się, a przeciwnie gromadzi się w roli. pozwala, nawet w dzisiejszych czasach, z wielką korzyścią dla przyszłości ten kapitał w roli gromadzić. Nie możemy składać pieniędzy, bo ich na wsi niema, możemy jednak łatwo gromadzić w roli zapas naszych wysiłków i trudów, gdyż to nie wymaga nakładu gotówkowego, a ręce do pracy i siły robocze zawsze i w każdym gospodarstwie znajdują się łatwo.

Okres jesienny, okres podstawowych upraw, daje wiele okazji do gromadzenia kapitału pracy na przyszłość, a jednym ze środków, prowadzących do tego celu, jest *pogłębienie upraw*. Nasuwałoby się pytanie, jakie korzyści z głębokiej uprawy gospodarstwo odniesie i czy te korzyści wyrażą się natychmiast, czy też skuteczność tej uprawy będzie rzeczywiście długotrwałą. Odpowiedź na to pytanie znajdzie każdy z gospodarzy we własnym doświadczeniu i w praktyce. Każdy z rolników wie przecież, że roślina żyje w warstwie rodzajnej, że z niej pobiera i wilgoć i pokarmy, potrzebne dla rozwoju, że od grubości tej warstwy uprawnej zależeć będzie ilość dostępnych dla rośliny pokarmów, możność korzystania z większego zapasu wody, łatwość rozwoju i siła rozbudowy ustroju korzeniowego roślin. Od głębokości warstwy uprawnej zależy większa lub mniejsza żywotność roli. Wszak wiadomo, że w ziemi, do której uprawa nie sięgnęła, niema tych drobnych, niedostrzegalnych dla oka rolnika istot, zwanych drobnoustrojami, które przyczyniają się do żywszej wymiany materiału pokarmowego, które

ten niedostępny materiał przerabiają na właściwe środki odżywcze dla roślin. Z drugiej strony znaniem jest i to, że martwica, wprowadzona do uprawy, wymieszana z warstwą urodzajną gleby, po pewnym czasie nabiera własności ziemi uprawnej. To wszystko pozwala wyciągnąć wnioski, że pogłębianie uprawy prowadzi przede wszystkim do bezpośredniego zwiększenia plonów bez nakładu gotówkowego, że na głębokich uprawach wysokość plonów wzrasta stale, a wreszcie, że głęboka uprawa daje zwiększoną pewność udawania się plonów, i to, jak wykazują obserwacje, a nawet bardzo ściśle doświadczenia — przez dłuższy okres czasu. Znaliśmy nasz hodowca buraka cukrowego, Janasz, poczynił spostrzeżenia, że w gospodarstwach, uprawiających burak cukrowy, przeciętne plony zbóż wzrastają o 40% w stosunku do okresu, w czasie którego buraki nie były uprawiane, i gdybyśmy nawet część tego wzrostu przypisywali innym czynnikom, a nie tylko głębokości uprawy, to jednak napewno większą część zasługi poprawienia urodzajności gleby w tym wypadku należałoby przypisywać pogłębieniu warstwy rodzajnej.

Rozpatrzmy z kolei zagadnienie, w jaki sposób, w praktyce, dojść do uprawy głębokiej. Każdy rolnik wie, że do tego celu nie doprowadzi głęboka orka, gdyż wyciągnięcie na wierzch martwicy nie dałoby w pierwszym roku nie tylko żadnych korzyści, ale mogłoby nawet wpłynąć na obniżenie plonów. Najwłaściwszą drogą do tego celu jest przeprowadzanie orki z pogłębiaczami, co przy pewnym wysiłku i nakładzie własnej pracy, da się wykonać w każdym gospodarstwie. Orka z pogłębiaczem polega na dokładnym odwróceniu roli uprawnej do pełnej głębokości warstwy rodzajnej, a jednocześnie na jaknajgłębszym rozkruszeniu i wzruszeniu dna brzozy. Rozkruszenie dna brzozy umożliwi dostęp powietrza do tej głębokiej, dotychczas nieczynnej roli; pod działaniem powietrza rola ta, dotychczas nie biorąca udziału w dostarczaniu pokarmu roślinom, ożywi się i stanie się czynnikiem dodatnim dla rozwijających się roślin uprawnych. Wartości orki z pogłębiaczem już oddawna były doceniane, to też w handlu posiadamy wiele narzędzi, służących do orki z pogłębianiem. Dość wymienić rozmaite systemy samych pogłębiaczy, pługi z pogłębiaczami, dwuskibowce z wymiennym korpusem płużnym na odpowiednio zbudowany pogłębiacz, pługi, orzące oddzielnie warstwę górną, a oddzielnie spodnią i t. d., nie te jednak narzędzia mam na myśli, gdyż zakup ich pociągałby za sobą tak ciężki w obecnych czasach wydatek. Zupełnie dobry pogłębiacz znajdzie się w każdym gospodarstwie, a będzie nim zwykły obsypnik do ziemniaków, radełko, lub stary pług bezkoleśny. Każde z tych narzędzi należy odpowiednio przygotować, a więc w obsypniku, czy radełku odjąć boczne skrzydełka, a pozostawić tylko lemiesz, to samo z pługa, odkręcając odkładnicę, zostawiając jedynie lemiesz — otrzymamy narzędzie, które, nie wydobywając z dna brzozy surowej ziemi na wierzch — doskonale jednak wzruszy, rozluźni i pokruszy dolną warstwę gleby.

Samo wykonanie pogłębiania polega na tem, żeby za orzącym pługiem puścić brzoza, jaknajgłębiej pogłębiacz. Mając do dyspozycji dwa zaprę-

gi, robotę taką wykonać bardzo łatwo bez większej straty czasu. Można ją jednak doskonale wykonać i w tych gospodarstwach, które rozporządzają tylko jednym zaprzęgiem. W tym ostatnim wypadku należy zaprzęg przekładać raz do pługa, a drugi raz do pogłębiacza. A więc najpierw wyoruje się skibę tam i z powrotem, następnie przekłada się konie do pogłębiacza, objeżdża się wyoraną brzoza, potem znów do pługa i t. d. Naturalnie, że robota z przepręgiem zajmie o wiele więcej czasu, ale na to w większości gospodarstw można sobie pozwolić. Jesień długa, a poświęcenie czasu na pracę, która wydatnie zwiększy wartość uprawy — zawsze będzie celowe i bardzo pożądane.

Należy jednak pamiętać, że pogłębianie roli, to robota ciężka i dla orzącego i dla koni, i dlatego, nawet przy najlepszych chęciach, w jednym roku wszystkich zimowych orok w ten sposób nie dałoby się przeprowadzić, szczególnie w tych gospodarstwach, w których do pogłębiania roli przystępujemy po raz pierwszy; dlatego na orkę z pogłębiaczem należy się decydować przede wszystkim na tych polach, na których skuteczność tej uprawy odczuje się najrychlej. Otóż roślinami, które najbardziej za pogłębienie roli będą wdzięczne — są wszelkiego rodzaju okopowe, zwykle już w pierwszym roku wynagradzają one włożone trudy. Dlatego, mając zamiar pogłębić pole, przede wszystkim należy mieć na uwadze ziemię, przeznaczoną pod uprawę tych roślin, a stopniowo, pogłębiając co roku pod okopowe, łatwo dojdziemy do pogłębienia warstwy rodzajnej w całym gospodarstwie.

Dzisiejsze warunki zmuszają rolnika do ograniczania nakładów pieniężnych. Z konieczności, dla braku gotówki, ograniczamy się w zakupie narzędzi, nawozów pomocniczych, nawet tak koniecznego ziarna siewnego i pasz treściwych — nie należy jednak zaniedbywać jaknajstaranniejszej uprawy, gdyż dzięki zwiększonemu nakładowi pracy można jednak nie dopuścić do upadku kultury gospodarstwa, można je na poziomie wysokiej sprawności przez jakiś czas podtrzymać, pamiętając, że starania dokoła roli — to praca dla przyszłości i ta praca zawsze się w gospodarstwie opłaci.

W. Góralewski.

N AJWIĘKSZĄ SKUTECZNOŚCIĄ
przeciw chorobom roślin ozimych
odznacza się

„ZIARNIK”

sucha zaprawa nasion zbóż

Wszelkich informacji udziela odwrotnie:

„AZOT” S. A.

w JAWORZNIE.—

Zawsze trzeba obliczać

Niedawno, bo w poprzednim numerze Przewodnika, spotkał się artykuł pana Stefa, gdzie umieszczono nawoływanie, aby rolnicy strzegli się oszukańczych produktów nawozowych, jakimi w obecnej chwili częstują ich różni fabrykanci z pod ciemnej gwiazdy. Wspomniano tam, że główną podstawą oszukańczych wyrobów są mączki fosforytowe, zaprawiane dodatkami, które mają upodobnić ów „nawóz” do tomasówki. Jest to zatem oszukańcza machinacja, bo po pierwsze produkt zawiera zupełnie bezwartościowe żużle żelaza, dodane dla zwiększenia wagi towaru, a po wtóre, składa się z kiepsko zmielonych fosforytów, które właśnie dlatego, że są źle zmielone, tracą te wartości, jakieby można jeszcze w nich odnaleźć. A można je odnaleźć, lecz tylko przy specjalnym zastosowaniu, kiedy ziemia kwaśna i klimat wilgotny, co sprawia, że rozkład tych trójfosforanów wapnia odbywa się łatwiej, niż w warunkach przeciętnego klimatu ziem polskich. Zostało to stwierdzone już dawno, a szczególnie przed kilku laty, kiedy zwrócono uwagę na kopalnie fosforytów w Rachowie i w Niezviskach i ponętnie wydawało się wyzyskanie naturalnych bogactw Polski, których wydobywanie nie przedstawiało większych trudności.

Przy produkcji okazało się jednak, że koszt przemiału na materiał pylisty był bardzo znaczny, tak, że nie można było przystosować ceny nawozu do jego istotnej wartości. Jak bowiem wykazały porównawcze doświadczenia, mączki rachowskie choć doskonale zmielone, działały skutecznie jedynie w warunkach działania tomasyny, ale dwa i trzy razy słabiej od niej, tak, że i w tym stosunku cena ich powinna być niższa, co się już fabrykantowi nie kalkulowało. A nie można było przecie w uczciwym handlu puszczać towaru źle zmielonego, bo wówczas może i dziesięciokrotnie słabszy byłby skutek z takiego nawozu, niż z dobrze zmielonego. Boć tu takie same zjawisko następuje jak przy wszelkich sypkich, a nierozpuszczalnych w wodzie środkach użyźniających. Czy wapno, czy tomasyna, czy inny tego rodzaju nawóz, wymagają zawsze zupełnego spulnienia, by jaknajwięcej drobnych jego części mogło się znaleźć w zetknięciu z korzeniami. To nie saletra, ani superfosfat, który woda rozpuszcza, a przez to przesiąga on w glebę w stu procentowej jej objętości. I tu właśnie mieści się sedno sprawy, że tylko nawozy rozpuszczalne w wodzie działać mogą w pełnej swej procentowej zawartości jako pokarmy, bo każdy włóknik korzeniowy przy ruchu wody z rozpuszczonym pokarmem zetknie się z nim napewno, podczas gdy nawozy nierozpuszczalne w wodzie, o tyle się z włóknikami stykają, o ile owe włókniki na nie natrafiają — pozatem leżą w ziemi niewyzyskane. I to jest fakt, który zostaje stale stwierdzany w doświadczeniach nawozowych, że w porównaniu np. z supersfosfatem, nawozy o tej samej zawartości kwasu fosforowego, jednak nierozpuszczalne w wodzie, wykazują zawsze słabsze działanie, choćby nawet nawóz był łatwo przyswajalny dzięki obecności rozpuszczającego dwutlenku węgla, lub kwasów próchnicowych w glebie. A cóż dopiero mówić o ta-

kich trudno rozpuszczalnych fosforytach, gdy te, przytem kiepsko zmielone, więc z rzadka tylko leżą w glebie, a zresztą bardzo powoli i nieznacznie podlegają rozpuczczeniu w kwasach glebowych.

Pamiętajmy więc, że nawozy, nawet niezafałszowane i dobrze zmielone, lecz nierozpuszczalne w wodzie, nie mogą być stawiane narówni pod względem skuteczności działania z nawozami rozpuszczalnymi. Są oczywiście względy czasem dość ważne, gdy takich, łatwo rozpuszczalnych nawozów nie stosujemy, jak np. nie stosujemy saletry przed zimą, mając na względzie, że tu azotniak, wolniej działający, lepiej się opłaci, skoro go woda przedwcześnie nie wypłóczy, albo gdy nie dajemy superfosfatu na liche piaski, bo mogłyby go deszcze przenieść w głąb podglebia i byłby stracony za nimby rośliny go wyzyskać były zdolne, ale te względy nie zmieniają zasady ogólnej, jaką powyżej wyłuszczyliśmy. A kto dobrze tę zasadę rozumie, nie tylko się ustrzeże od stosowania fałszyfikatów, ale zarazem i określi sobie w jakiej mierze warto się posiłkować nawozami pylistymi, w porównaniu z nawozami rozpuszczalnymi w wodzie, to znaczy o ile one nam się opłacają, gdy ich użyteczność t. j. przyswajalność zestawimy z ceną. A więc, jeżeli nawóz, który roślina wyzyska w 70% będzie o 40 czy o 50% tańszy od nawozu, który roślina wyzyskuje w 100%, to go stosujemy — owszem!, lecz nie stosujemy, jeśli taką samą cenę, lub tylko nieco niższą, każą nam płacić za nawóz pylisty, jak za nawóz o 100%-ej użyteczności, a specjalne względy nie skłaniają nas do stosowania nawozów pylistych, o czym już wzmiankowaliśmy.

Fortunat Starzyński.

Idea Kazimierza Wielkiego a rzeczywistość

II.

Każdy zgodzi się ze mną, iż najtaniej wypadnie budować ściany, do wykonania której najmniej trzeba kupić materiału. Głina, piasek, żwir i kamień — to materiały, które, ponieważ są w naszym gruncie, nie nas nie kosztują, a z których możemy wykonać trwałe, ciepłe i suche ściany.

Mając glinę, możemy wykonać ściany w przygotowanych z góry formach z surowej gliny, z długo ciętą sieczką lub wrzosem. Ściana zewnętrzna nie powinna być cieńsza jak 65 cm. łącznie z tynkami i nie powinno się jej tynkować wcześniej, niż w dwa lata po wzniesieniu ścian. Opisana ściana będzie nadzwyczaj trwałą, ciepłą, suchą i ładną, oraz, co dla wielu budujących się jest najważniejsze, bardzo tania, gdyż do wykonania jej kupimy tylko wapno, potrzebne do tynków. Koszt to niewielki, gdyż na 1 m. kw. ściany potrzeba 7 kg. wapna, licząc otynkowanie już z obu stron, co wyniesie około 30 gr.

Przypuśćmy teraz, że gliny odpowiedniej nie ma, a jest czysty piasek i żwir, albo zamiast żwiru tłuczeń ceglany lub żużel. Wtedy możemy wykonać wiecznotrwałe ściany z pustaków cementowych. Pustaki te możemy z łatwością wykonać sami, na wypożyczonej maszynie, kupując tylko cement.

Sucha zaprawa nasienna

Uspulun

SKUTECZNE I PEWNE DZIAŁANIE.
ZWIĘKSZENIE PŁONÓW.
DUŻA OSZCZĘDNOŚĆ DZIĘKI ZNIŻCE CENY.

WYROB KRAJOWY.

Reprezentacja na Rzeczp. Polską: Dom Agenturowy „REMEDIA”, Warszawa, Hipoteczna 5.

Do nabycia we wszystkich Syndykatach, Spółdzielniach rolniczych, firmach rolniczo-handlowych, składach nasion, składach aptecznych i aptekach.

W tym wypadku 1 m. kw. ściany zewnętrznej grub. $1\frac{1}{2}$ pustaka będzie kosztował około 5 zł., ściany zaś wewnętrzne, jako cieńsze, będą odpowiednio tańsze. Jeżeli pustaki wykonamy nie z samego cementu, lecz z dodaniem wapna, to koszt wspomnianej ściany zmniejszy się do 4 zł. Przy użyciu tłucznia ceglanego, lub żuźla zamiast żwiru, koszt ściany wypadnie trochę większy, ale ściana będzie cieplejsza. Ponieważ są bardzo tanie broszury, opisujące wykonanie pustaków i budowę z nich ścian, oraz dużo na ten temat było pisane artykułów w prasie rolniczej, więc już nie będę rozwodził się więcej o tych ścianach.

Jednak! Są ludzie, którzy niesłusznie twierdzą, że ściany pustakowe są wilgotne, więc o tem dorzucę jeszcze kilka słów. Można wykonać ścianę zewnętrzną cieńszą, t. j. grubości 1 pustaka, zaś od wewnątrz przymocować, co 1 metr, pionowe łąty i obić je deskami. Pustkę między deskami a pustakami zasypać torfem, zaś deski otynkować. Przeciwnie takiej ścianie chyba nie będzie zastrzeżeń, a wypadnie ona taniej, gdyż tylko 4 zł. 20 gr. za 1 metr kw. przy pustakach cementowych i około 3 zł. 70 gr. przy pustakach wapienno-cementowych.

W braku innych materiałów nawet z kamienia można wykonać ścianę ciepłą. Wymurujemy na zewnątrz ścianę kamienną grub. około 40 cm., a od wewnątrz, w odległości 7—10 cm., cienką ściankę z połówek pustaków lub z pół cegły. Obie te ściany co $\frac{1}{2}$ metra wiązać ze sobą przez wpuszczenie sztorcem cegły lub połówki pustaka, zaś pustkę między temi ścianami zasypać torfem, igliwem, żużlem lub trocinami, nasyconymi mlekiem wapiennym. Napewno będzie i trwale i ciepło.

Jeżeli chodzi o drzewo, można je użyć do budowy pamiętając, że jest ono wprawdzie przyjemne, ale słicznie się pali, — no, i jest nie trwałe. Dzisiaj już prawie że nie mamy takiego starego, trwałego drzewa, jakiego używali do budowy nasi dziadkowie. Więc, budując z drzewa, musimy je odpowiednio zabezpieczyć i uwzględnić następujące przepisy:

— Budynek należy postawić na podmurówce, zagłębionej na 1 metr w ziemię, wystającej najmniej na 35 cm. nad ziemią. Między podmurówką a podwaliną, zwaną też przyciesią lub podrubem, powinna być założona izolacja z papy i smoły. Od strony zewnętrznej należy ścianę otynkować, co zabezpieczy ją przed ogniem i mroźnym wiatrem, lub też pomalować farbą ogniochronną. Części ścian, przy pie-

cach i kominach, należy wymurować na odległości, najmniej 30 cm. od ścianek pieca lub komina. W końcu, podłogę wraz z legarami należy nasycić karbo-lineum lub impregnołem, zaś pod podłogą powinien być nasypany czysty piasek, legary powinny leżeć na podkładach z cegieł, przykrytych papą i umożliwić należy przewiew powietrza pod podłogą. Dobrze zabezpieczenie podłogi jest sprawą bardzo ważną, gdyż grzyb zawsze zaczyna się od podłogi, a w budynku drewnianym jest stokrotnie niebezpieczniejszy, niż w murowanym.

Podam jeszcze kilka przykazań, które każdy, dbający o swój dobytek, powinien zapamiętać, aby zabezpieczyć budynek przed zniszczeniem:

- 1) Nie będziesz wpuszczał drewnianej belki stropowej w przewód kominowy, lecz odsuniesz się od niego o długość cegły.
- 2) Nie stawiaj komina na stropie, ani na piecu, tylko na fundamencie.
- 3) Nie prowadź kanałów poziomo, t. zw. leżaków, tylko muruj je w kierunku silnie w górę.
- 4) Otynkuj komin na całej wysokości, abyś każde pęknięcie łatwo zauważył.
- 5) Czyść kanały dymowe chociaż raz na miesiąc.
- 6) Nie wymiataj śmieci pod kuchnię i nie trzymaj łatwopalnych materiałów w pobliżu pieca.
- 7) Na stropie połóż polepę z gliny i sieczki grubości 7 cm., żeby ciepło i opary nie uchodziły na poddasze, oziębając pomieszczenie i niszcząc dach, oraz żeby utrudnić przetrzymanie się ognia z poddasza na dolną część budynku.
- 8) W kominie wykonaj dodatkowy kanał powietrzny z otworem nad kuchnią, aby opary przezeń wychodziły, nie zawilgacając izby.
- 9) Nie pozostawiaj w domu małych dzieci bez dozoru.
- 10) Nie chodź nocą po budynkach ze świecą bez latarni, nie rzucaj zapalek i niedopałków papierosów, gdzie popadło.

Więc, czy rzeczywiście bieda jest przyczyną, że przez 600 lat wieś polska tylko tyle postąpiła naprzód, że zbudowała komin i nie wędzi się w kurnych chatkach? Czy za sto lat znowu nie będzie w Polsce ani jednego z budowanych obecnie we wsi budynków? Czy za 600 lat znowu ktoś wspomni, że... 1.200 lat temu Kazimierz Wielki — Król Chłopów, dał hasło trwałego budowania, a wieś do dzisiejszego dnia nie zastosowała się do tego zalecenia?

Inż. Z. Racięcki.

Najważniejsze szkodniki pól i warzywników,

OBSERWOWANE PRZEZ POLSKIE STACJE OCHRONY ROŚLIN W LIPCU ROKU 1933.

Z ogólnych szkodników roślin uprawnych w powiatach: Kutno i Biała Podlaska występował masowo Turkuć podjadek (*Gryllotalpa gryllotalpa*). Masowo lub bardzo licznie pojawiały się w pow.: Będzin i Wilno-Troki pędraki Gumiaka czerwczyka (*Amphymallus solstitialis*). Pozatem w p. Baranowicze masowo występowały Susły (*Citellus suslica*).

Szkodniki traw zbożowych:

W województwie Lubelskiem (pow. Biłgoraj) masowo pojawił się Skoczek sześciorek (*Cicadula sexnotata*).

Przylżeńce (*Physopoda*) występowały nieznacznie na pszenicy w p. Kutno, wcale znacznie w p. Pińczów oraz silnie na Wołyniu (pow.: Równe i Sarny).

Z żyta podawano je z p. Łask, a na owsie występowały one licznie w p. Garwolin.

Ze szkodliwych motyli na zbożach w p. Równe obserwowano silny lot Rolnicy zbożówki (*Agrotis segetum*) oraz *Hydroecia nicticans*. Ziarna pszenicy wygryzały w p. Warszawa dość liczne gąsienice Sówki pszenicznej (*Hadena basilinea*).

Na pszenicy i życie na Wołyniu (pow.: Krzemieniec i Równe) obserwowano silny lot sprzątek z gatunku Nieskor czarny (*Athous niger*).

W wielu okolicach na różnych zbożach obserwowano niezbyt liczne, okryte czarnym śluzem larwy Skrzypionek (*Lema* spp.), silnie natomiast wystąpiły one we wschodniej części Wołynia (pow.: Równe i Sarny).

Nałanek zbożowiec (*Anisoplia segetum*) wystąpił silnie na Wołyniu (pow.: Sarny i Krzemieniec), drugi zaś gatunek (*Anisoplia cyathigera*) silnie lub masowo pojawił się prócz Wołynia (pow.: Dubno, Krzemieniec i Równe) jeszcze w Tarnopolskiem (pow.: Zbaraż i Zborów). W pow. Sarny pozatem również na kłosach występował inny chrząszcz-Nierównienka (*Anomala aenea*).

Z pośród much zbożowych notowano przeważnie niezbyt liczny pojaw Ploniarki (*Oscinella frit*) w bocznych zdźbłach lub w kłosach i wiechach pszenicy, jęczmienia i owsa w woj. Warszawskim (pow.: Kutno, Płock, Warszawa i Włocławek). Silny pojaw Niezmiarki paskowanej (*Chlorops taeniopus*) obserwowano na całym Wołyniu oraz na późnych jarkach w pow. Warszawa; słabe występowanie tego szkodnika odnotowano na Lubelszczyźnie (pow.: Garwolin, Puławy i Tomaszów).

W pow.: Płock i Warszawa w kłosach pszenic zauważono dość liczne larwy Paciornicy pszenicznej (*Contarinia tritici*).

Zdzieblarz pszeniczny (*Cephus pygmeus*) nigdzie nie występował w charakterze poważniejszego szkodnika pomimo licznych miazg lotu, a podawano go z pow.: Ciechanów, Kutno, Lipno, Warszawa, Luboml i Mogilno.

Znaczne szkody w dojrzewających zbożach wyrządzały wróble w pow.: Warszawa i Włocławek.

Na ziemniakach w p. Sarny silnie wystąpiły drutowce Nieskor czarny (*Athous niger*).

W strąkach grochu w pow.: Warszawa i Włocławek licznie występowały gąsienice Pachówek (*Laspeyresia* sp.).

Na bobie silniejszy objaw mszyc (*Aphis fabae*) zanotowano w pow.: Buczac, Kutno, Płock, Równe i Warszawa, a w p. Równe silnie wystąpił Oprzędzik pręgowy (*Sitona lineata*).

Pędrak koniczowiec (*Apion apricans*) silnie opanował wołyńskie plantacje koniczyny nasiennej (pow.: Dubno, Krzemieniec, Luboml, Równe i Zdobunów). Myszy pojawiły się licznie w Poznańskim (pow.: Kościan, Szamotuły i Września).

Na wyce w p. Warszawa dość silnie występowały Ziołomirki (*Phytonomus* sp.).

Co się tyczy roślin z rodziny krzyżowych, to w pow.: Ciechanów i Łuck na kapuście silnie wystąpiły gąsienice Piętnówki kapustnicy (*Mamestra brassicae*). Bielinek rzepakowiec (*Pieris rapae*) pojawił się licznie i szkodliwie w pow.: Płock i Warszawa, pozatem nielicznie był obserwowany w p. Białystok.

Pchełki ziemne (*Halticini*), przeważnie Susówki (*Phyllotreta* sp.) występowały licznie w pow.: Opoczno, Warszawa, Włocławek i Wołkowysk.

Drażyn zielony (*Baris chloris*) silnie żerował na kapuście w p. Sarny.

Ślodysek rzepakowiec (*Meligethes aeneus*) występował licznie, nie wyrządzając jednak znacznych szkód na rzepakach w pow.: Kutno, Płock, Warszawa i Włocławek; dość liczny był on również w p. Warszawa na rzodkiewce nasiennej.

Czarne gąsienice Gnatarza rzepakowca (*Athalia colibri*) silnie, lecz zwykle lokalnie występowały na rzepaku lub na gorczycy w pow.: Dubno, Krzemieniec, Płock i Warszawa, zmuszając czasem do zaorania pola.

Na burakach mszyca burakowa (*Aphis fabae*) pojawiła się masowo w pow.: Kraków i Miechów, bardzo silnie w p. Ciechanów, znacznie w pow. Chełm, Krasnystaw, Opaków, Pińczów, Płock, Puławy i Włocławek, słaby pojaw mszycy zanotowano w pow.: Dubno, Gostyń, Kutno, Jarocin, Leszno, Łuck i Równe. W p. Warszawa pomimo licznych pojawów na bobie mszyca ta buraków prawie nie atakowała.

Drutowce (*Elateridae*) duże szkody wyrządziły burakom w p. Włocławek w płodozmianach z koniczyną.

Tarczyk mgławki (*Cassida nebulosa*) występował dość znacznie na ćwikle w pow.: Płock i Włocławek, mniej natomiast licznie w pow.: Koło i Warszawa. W p. Łuck silnie wystąpiła jedna z pchełek-Długostopka (*Longitarsus longipennis*).

Pędraki Chrabąszczy (*Melolontha* sp.) znaczne szkody wyrządzały w p.: Kutno i Wołkowysk.

Silny pojaw Śmietki ćwiklanki (*Pegomya hyoscyami*) obserwowano w Poznańskim (pow. Gniezno, Mogilno, Oborniki, Środa i Znin), pozatem na Wołyniu (pow.: Dubno, Luboml i Równe) oraz w pow.: Łódź, Radomsko, Biała Małop. i Opoczno. Słabe jej występowanie zanotowano w pow.: Kutno, Płock, Warszawa i Pińczów.

Na szpinaku w p. Kutno dość znacznie również występowała Mszyca burakowa (*Aphis fabae*).

Na maku w p. Równe masowo pojawił się chrząszcz Jednoszponek (*Mononychus punctumalbum*). Mszyca burakowa masowo wystąpiła w p. Ciechanów, dość licznie w pow.: Warszawa i Włocławek i nielicznie w pow.: Kutno i Płock. W p. Rohatyn niezbyt silnie pojawił się Tuszel (*Coeliodes fuliginosus*).

Na cebuli Śmietka cebulanka (*Hylemyia antiqua*) liczna była w pow.: Biłgoraj, Puławy i Ciechanów, mniej licznie natomiast obserwowano ją w pow.: Radomsko, Środa i Warszawa.

W p. Warszawa masowo wystąpił Przędziorek (*Tetranychus althaeae*).

Mszyca ogórkowa (*Aphis gossypii*) pojawiła się bardzo licznie w p. Wilno-Troki i niezbyt licznie w pow.: Warszawa (w jednej szklarni masowo) i Włocławek. W p. Kutno stwierdzono masowe występowanie Turkucia podjadka (*Gryllotalpa gryllotalpa*).

Na chmielu mszyca chmielowa (*Phorodon humuli*) masowo lub licznie pojawiła się w Lubelszczyźnie (pow.: Lubartów i Puławy) i na Wołyniu (pow.: Krzemieniec, Równe i Zdobunów); nieznaczny jej pojaw odnotowano pozatem w pow. Tomaszów Lub. W p. Równe na korzeniach chmielu silnie wystąpiły larwy muszki Ostrognicy (*Dilophus vulgaris*).

Na lninie dość licznie występowała w p. Warszawa pchełka-Zapadka lnianówka (*Apthona euphorbiae*).

Szczaw w p. Łuck silnie opanowały mszyce (*Aphis* sp.) oraz larwy Kałduny (*Gastroidea* sp.). Ostatni szkodnik bardzo licznie występował również w p. Płock.

Marchew silnie ucierpiała w p. Łuck od Mszycy marchwianej (*Semiaphis dauci*) i w p. Sarny od Mszycy burakowej (*Aphis fabae*). W pow.: Częstochowa i Miechów na korzeniach dość znacznie występowały larwy Polysnicy marchwiarki (*Psila rosae*).

Na szparagach masowo lub znacznie występowała w pow.: Łuck, Pińczów i Płock — Poskrzypka dwunastokropkowa (*Crioceris 12-punctata*), a w p. Warszawa mniej licznie była obserwowana Poskrzypka szparagowa (*Crioceris asparagi*).

Soję w Płocku silnie uszkadzały zajęce (*Lepus europaeus*).

Na pastwiskach i łąkach w p. Jasło masowo występowały pędraki Chrabąszczy (*Melolontha* sp.), a w p. Sarny na trawach stwierdzono silny pojaw larw muchy Mayetioli (*Ioannisi*).

Dr. W. Ruszkowski.

Wykaz

zbóż ozimych, obejranych na pniu w r. 1933 przez Wydział Nasienny Sekcji Centralnej do Spraw Nasiennictwa przy Związku Iz i Organizacji Rolniczych w Warszawie.

Ostateczna kwalifikacja nastąpi po sprawdzeniu przymiotów ziarna, jak to siły kiełkowania, czystości, ciężaru hektolitra i t. d.

Gwarancję za dobrą wartość użytkową, zgodną z wymaganiami Wydziału powinien każdorazowo dawać sprzedający nasiona. Każdy nabywca nasion kwalifikowanych ma prawo do bezpłatnej oceny zboża w Wydziale Nasienym, Warszawa, Kopernika 30, na podstawie nadesłanej próby.

Próba powinna być wzięta zgodnie z przepisami zawartymi na kartkach kwalifikacyjnych, a potwierdzeniem w końcu niniejszego spisu.

Kolejność wyrazów w wykazie: nazwa gospodarstwa, nazwisko właściciela, powiat, poczta, odsiew, ilość hektarów.

ZYTO DANKOWSKIE SELEKCYJNE.

Hodowla.

Dańków, Al. Janasz i S-wie, Grójecki, Błędów, oryg. 24.

Gosp. Nasienne.

Trembki, G. Janasz, Gostyniński, Żychlin, oryg. 7.

ZYTO GRANUM.

Gosp. Nasienne.

Wilkowice, T. Wilski, Rawski, Rawa, oryg. 6.

Niedzielsko, F. Rymarkiewiczowa, Wieluński, Wieluń, I, 5.

Jedlno, S. hr. du Moriez, Radomskowski, Radomsko, oryg. 6.

Jedlno, S. hr. du Moriez, Radomskowski, Radomsko, I, 6.

Gosp. Reprodukujące.

Skierniewice, Szkoła Gł. Gosp. Wiejsk., Skierniewicki I, 2,5.

Krośniewice, Spad. K. Rembelskiego, Kutnowski, Krośniewice, I, 5,6.

Zatory, P. Bagniewski, Pułtusk, Pułtusk, oryg. 5.

Zatory P. Bagniewski, Pułtusk, Pułtusk, I, 10.

Rogów, Z. Wilski, Brzeziński, Rogów, oryg. 6.

Rogów, Z. Wilski, Brzeziński, Rogów, I, 8.

Obory, M. hr. Potulicka, Warszawski, Skolimów, oryg. 6.

Obory, M. hr. Potulicka, Warszawski, Skolimów, I, 4.

ZYTO OLTARZEWSKIE.

Hodowla.

Sielec, J. Ryx, Grójecki, Mogielnica, oryg. 5.

Gosp. Nasienne.

Strzykuly, W. Detkens, Warszawski, Ożarów, oryg. 1.

ZYTO PUŁAWSKIE WCZESNE.

Gosp. Nasienne.

Baruchowo, M. Kretkowska, Włocławski, Kowal, I, 2.

Kruków, S. Jacobson, Sandomierski, Sandomierz, II, 5.

Gosp. Reproduk.

Sucha, Suke. T. Wodzińskiego, Radomski, Białołęka, I, 6,5.

Lopiennik, J. Kochanowski, Lubelski, Ratoszyn, I, 3.

Poświętne, Ognisko Kult. Rolnej, Płońsk, Płońsk, I, 3.

ZYTO ROGALIŃSKIE.

Gosp. Nasienne.

Rdzów-Potworów, M. Boniecki, Radomski, Potworów, I, 6.

Raciborowice, W. Kastory, Hrubieszowski, Raciborowice, I, 4,5.

Borzymowice, A. Byszewski, Włocławski, Czerniewice, I, 3.

Głazów, K. Matlakowski, Kutnowski, Krośniewice, I, 4.

ZYTO SOBIESZYŃSKIE WŁOŚCIANSKIE.

Hodowla.

Sobieszyn, Zapis hr. Kickiego, Garwoliński, Ryki, oryg. 5,5.

ZYTO SZCZODROWSKIE.

Gosp. Reproduk.

Siedzów, A. Daszewski, Garwoliński, Sobienie — Jezioro, II, 5.

ZYTO WIERZBIENSKIE.

Gosp. Nasienne.

Kwasów, S. A. „Udycz”, Stopnicki, Pacanów, oryg. 18,5.

Rozwał-Oziery, P. Mirkowicz, Zdobunowski, Ostróg, I, 4.

Krasne, L. ks. Czartoryska, Ciechanowski, Krasiniec, I, 7.

Pobórz, J. Skarżyński, Kutnowski, Żychlin, I, 5; II, 5.

Seroczyn, B. Werner, Siedlecki, Seroczyn, oryg. 1.

Seroczyn, B. Werner, Siedlecki, Seroczyn, I, 9.

Jedlno, S. hr. du Moriez, Radomskowski, Radomsko, oryg. 15.

Jedlno, S. hr. du Moriez, Radomskowski, Radomsko, I, 15.

Łęczna, J. Bogusławski, Lubartowski, Łęczna, oryg. 24,4.

Łęczna, J. Bogusławski, Lubartowski, Łęczna, I, 25.

Nowomalin, K. Dowgiałło, Zdobunowski, Ostróg, oryg. 1.

Dowgiałiszki, J. Dowgiałło, Zdobunowski, Ostróg, oryg. 1.

Zamlicze, A. Sumowski, Włodzimierski, Łokacze, I, 1.

Zamlicze, A. Sumowski, Włodzimierski, Łokacze, II, 1.

Szymanów, dzierz. J. Kozłowski, Sochaczewski, Szymanów,

oryg. 8.

Gosp. Reproduk.

Milanów, W. hr. Żółtowska, Radzyński, Parczew, I, 7.

Zborów, T. Łaszkiewicz, Stopnicki, Solec-Zdróg, II, 5.

Russywel, A. Dowgiałło, Rówieński, Hoszcza, oryg. 1.

Skotniki, W. Abramowiczowa, Sochaczewski, Szymanów,

oryg. 8.

ZYTO ZEELANDZKIE.

Gosp. Nasienne.

Chełmno, Z. Wielowieyski, Radomskowski, Radomsko, II, 15.

ZYTO PETKUS LOCHOWA.

Gosp. Nasienne.

Studzieniec, W. Skarżyński, Gostyniński, Sanniki, I, 12.

Studzieniec, W. Skarżyński, Gostyniński, Sanniki, II, 20.

Mchowo, W. Szamowski, Kolski, Izba Kuj., II, 20.

Dzierzbice, K. Zieleniewski, Kutnowski, Kłodawa, I, 3.

Kalinowiec, S. Stopczyk, Nieszawski, Zabieniec, I, 2,5.

Boguszyce, K. Frydrychs, Rawski, Rawa, I, 12.

Baruchowo, M. Kretkowska, Włocławski, Kowal, I, 2.

Pilichowo, Z. Cichowski, Płocki, Bulkowo, I, 21.

Krasne, L. ks. Czartoryska, Ciechanowski, Krasiniec, I, 8.

Seroczyn, B. Werner, Siedlecki, Seroczyn, I, 10.

Milejów, A. Rostworowski, Lubelski, Milejów, I, 3.

Milejów, A. Rostworowski, Lubelski, Milejów, II, 3.

Gosp. Reproduk.

Czarnocin, Sejmik Łódzki, Łódzki, Czarnocin, I, 24.

Czarnocin, Sejmik Łódzki, Łódzki, Czarnocin, II, 10.

Żórawin, K. Strzeszewski, Płońsk, Płońsk, II, 3.

Poświętne, Ognisko Kult. Rolnej, Płońsk, Płońsk, I, 3.

Kuźnice, S. Szymański, Włocławski, Czerniewice, I, 2,5.

PSZENICA ANTONINSKA KONSTANCJA S — 3.

Gosp. Nasienne.

Chełmo, Z. Wielowieyski, Radomskowski, Radomsko, II, 9.

Czyżów, J. Targowski, Opatowski, Zawichost, I, 9.

PSZENICA ANTONINSKA WCZESNA S — 15.

Gosp. Nasienne.

Czyżów, J. Targowski, Opatowski, Zawichost, I, 2.

PSZENICA ANTONINSKA WYSOKOLITEWKA S. 2.

Gosp. Nasienne.

Milejów, A. hr. Rostworowski, Lubelski, Milejów, I, 3.

PSZENICA BANATKA KRESOWA

Hodowla.

Zamlicze, A. Sumowski, Włodzimierski, Łokacze, oryg. 1.

PSZENICA BIAŁA GENEALOGICZNA

Hodowla.

Zamlicze, A. Sumowski, Włodzimierski, Łokacze, oryg. 1.

PSZENICA BIAŁA KRUKOWSKA

Hodowla.

Kruków, S. Jacobson, Sandomierski, Sandomierz, oryg. 5.

PSZENICA BIAŁY KRZYŻ.

Hodowla.

Sielec, J. Ryx, Grójecki, Mogielnica, oryg. 5.

Gosp. Nasienne.

Raciborowice, W. Kastory, Hrubieszowski, Raciborowice, I, 3,4.

PSZENICA BARBAROSSA.

Gosp. Nasienne.

Raciborowice, W. Kastory, Hrubieszowski, Raciborowice, I, 4.

Czyżów, J. Targowski, Opatowski, Zawichost, I, 3.

PSZENICA DANKOWSKA GRANIATKA.

Hodowla.

Dańków, Al. Janasz i S-wie, Grójecki, Błędów, oryg. 38.

Gosp. Nasienne.

Trembki, G. Janasz, Gostyniński, Żychlin, oryg. 30.

Trembki, G. Janasz, Gostyniński, Żychlin, I, 10.

Karsznice, T. Wierzchlejski, Sieradzki, Zduńska Wola, II, 2.

Dzierzbice, B. Zieleniewski, Kutnowski, Kłodawa, I, 3.

Kalinowiec, S. Stopczyk, Nieszawski, Zabieniec, I, 4.

Baruchowo, M. Kretkowska, Włocławski, Kowal, I, 2.

Pilichowo, Z. Cichowski, Płocki, Bulkowo, I, 20.
 Borzymowice, A. Byszewski, Włocławski, Czerniewice, I, 4.
 Głazów, K. Matlakowski, Kutnowski, Krośniewice, I, 5.
 Stary Brześć, Ognisko, Kultury Rolnej, Włocławski, Brześć Kuj. I, 3,5.

Gosp. Reproduk.

Ogrodzienice, W. Iwanicki, Grójecki, Grójec, I, 10,6.
 Krośniewice, Spad. K. Rembielińskiego, Kutnowski, Krośniewice, oryg. 8,4.

Kuźnice, S. Szymański, Włocławski, Czerniewice, I, 3,5.

PSZENICA DANKOWSKA IDEALNA.**Hodowla.**

Dańków, Al. Janasz i S-wie, Grójecki, Błędów, oryg. I.

PSZENICA DANKOWSKA SELEKCYJNA.**Hodowla.**

Dańków, Al. Janasz i S-wie, Grójecki, Błędów, oryg. 16.

Gosp. Nasienne.

Trembki, G. Janasz, Gostyniński, Żychlin, oryg. 10.

Gosp. Reproduk.

Skierniewice, Szkoła Gł. Gosp. Wiejsk. Skierniewicki, I, 14.
 Ogrodzienice, W. Iwanicki, Grójecki, Grójec, oryg. 16,8.
 Ogrodzienice, W. Iwanicki, Grójecki, Grójec, I, 10,6.
 Krośniewice, spad. K. Rembielińskiego, Kutnowski, Krośniewice, I, 3, 36.

PSZENICA DANKOWSKA ZACHODNIA GRANIATKA**Gosp. Nasienne.**

Trembki, G. Janasz, Gostyniński, Żychlin, oryg. 8.
 Kalinowiec, S. Stopczyk, Nieszawski, Żabieniec I, 1.

PSZENICA EKA**Hodowla.**

Kwasów, S. A. „Udycz”, Stopnicki, Pacanów, oryg. 5,5.

PSZENICA HANKA.**Gosp. Reproduk.**

Rogów, Z. Wilski, Brzeziński, Rogów, oryg. 3.

PSZENICA KANADYJKA**Gosp. Reproduk.**

Krukowo, S. Roman, Włocławski, Czerniewice, elita 2.

PSZENICA KONSTANCJA GRANUM.**Gosp. Nasienne.**

Chełmo, Z. Wielowiejski, Radomski, Radomsko, I, 10.

PSZENICA NIEWYLEGAJĄCA.**Hodowla.**

Kruków, S. Jacobson, Sandomierski, Sandomierz, oryg. 2.

PSZENICA OSTKA GRUBOKŁOSA ZAŁĘSKIEGO**Gosp. Nasienne.**

Wola Piasecka, F. Ramułt, Lubelski, Piaski, I, 5.
 Rozwał-Oziery, P. Mirkowicz, Zdołbunowski, Ostrog, oryg. 2,2.
 Rozwał-Oziery, P. Mirkowicz, Zdołbunowski, Ostrog I, 5.
 Rozwał-Oziery, P. Mirkowicz, Zdołbunowski, Ostrog, II, 5.
 Zamlicze, A. Sumowski, Włodzimierski, Łokacze, II, 1.

Gosp. Reproduk.

Rogów, Z. Wilski, Brzeziński, Rogów, oryg. 3.
 Obory, M. hr. Potulicka, Warszawski, Skolimów, I, 5.

PSZENICA OSTKA SKOMOROWSKA**Gosp. Nasienne.**

Wola Piasecka, F. Ramułt, Lubelski, Piaski, I, 5.
 Zamlicze, A. Sumowski, Włodzimierski, Łokacze, I, 1.

PSZENICA O. S.**Gosp. Reproduk.**

Poświętne, Ognisko, Kult. Rolnej, Płońsk, Płońsk, I, 0,75.

PSZENICA WYSOKOLITEWKA OLTARZEWSKA**Hodowla.**

Sielec, J. Ryx, Grójecki, Mogielnica, oryg. 5.

Gosp. Nasienne.

Studzieniec, W. Skarzyński, Gostyniński, Sanniki, I, 9.
 Studzieniec, W. Skarzyński, Gostyniński, Sanniki, II, 20.
 Rdzów, Potworów, M. Boniecki, Radomski, Potworów, I, 3.
 Raciborowice, W. Kastory, Hrubieszowski, Raciborowice, I, 7,8.
 Pobórz, J. Skarzyński, Kutnowski, Żychlin, I, 5.
 Strzykuły, W. Detkens, Warszawski, Ożarów, oryg. 2.

PSZENICA WYSOKOLITEWKA SOBIESZYŃSKA**Gosp. Nasienne.**

Rozwał-Oziery, P. Mirkowicz, Zdołbunowski, Ostrog, I, 2,2.
 Rozwał-Oziery, P. Mirkowicz, Zdołbunowski, Ostrog II, 4.
 Pilichowo, Z. Cichowski, Płocki, Bulkowo, I, 12.
 Krasne, L. ks. Czartoryska, Ciechanowski, Krasniew, I, 10.
 Pobórz, J. Skarzyński, Kutnowski, Żychlin I, 5.

Łęczna, J. Bogusławski, Lubartowski, Łęczna, I, 10.
 Orłów, Zapis hr. Kickiego, Krasnostawski, Izbica n/Wieprzem, oryg. 24.

Zamlicze, A. Sumowski, Włodzimierski, Łokacze, I, 1.
 Zamlicze, A. Sumowski, Włodzimierski, Łokacze, II, 1.

Gosp. Reproduk.

Milanów, W. hr. Żółtowska, Radzyński, Parczew, I, 4,5.
 Czarnocin, Sejmik Łódzki, Łódzki, Czarnocin, I, 8,66.
 Zborów, T. Łaszewicz, Stopnicki, Solec-Zdrój, II, 4.
 Żorawin, K. Strzeszewski, Płońsk, Płońsk, I, 2.
 Poświętne, Ognisko, Kult. Rolnej, Płońsk, Płońsk, I, 4.

PSZENICA UDYCZANKA BIAŁA**Hodowla.**

Kwasów, S. A. Udycz, Stopnicki, Pacanów, oryg. 5.

Gosp. Nasienne.

Łęczna, J. Bogusławski, Lubartowski, Łęczna, I, 20,7.

PSZENICA UDYCZANKA CZERWONA**Hodowla.**

Kwasów, S. A. Udycz, Stopnicki, Pacanów, oryg. 2,5.

Gosp. Nasienne.

Rozwał-Oziery, P. Mirkowicz, Zdołbunowski, Ostrog, I, 4,9.
 Rozwał-Oziery, P. Mirkowicz, Zdołbunowski, Ostrog, II, 3.

PSZENICA ZABORZANKA**Gosp. Nasienne.**

Rokitnica, S. Białostocki, Kowelski, Lubitów, oryg. 9,8.

PSZENICA ŻŁOTKA.**Gosp. Nasienne.**

Nowomalin, K. Dowgiałło, Zdołbunowski, Ostrog, oryg. 1.
 Dowgiałłki, I. Dowgiałło, Zdołbunowski, Ostrog, oryg. 1.

Gosp. Reproduk.

Russywel, A. Dowgiałło, Rówieński, Hoszcza, oryg. 3.
 Obory, M. hr. Potulicka, Warszawski, Skolimów I, 1.

PSZENICA SŁONECZNA III SVALOF.**Gosp. Nasienne.**

Krasne, L. ks. Czartoryska, Ciechanowski, Krasniew, I, 6.

RZEPAK ŁĘCKI ZIMOTRWALY**Gosp. Nasienne.**

Łęki, J. Czarnowski, Kutnowski, Kutno, oryg. 3.

RZEPAK OZIMY MIEJSCOWY**Gosp. Nasienne.**

Rozwał-Oziery, P. Mirkowicz, Zdołbunowski, Ostrog, miejsc. 2.

1. Próby do oceny sprawdzawczej powinny być nadesłane do Wydziału Nasiennego najpóźniej w 15 dni po odebraniu listu przewozowego, a pobrane w ciągu 8 dni od chwili odbioru towaru.

2. Próba powinna być pobrana w obecności dwu wiarygodnych świadków z góry, środków i spodów worków, starannie wymieszana i rozdzielona na trzy części.

3. Jedną część nabywca w opieczetowanym woreczku powinien odesłać z kartką kwalifikacyjną do Wydziału Nasiennego, drugą do producenta skąd nasiona pochodzą, trzecią również opieczetowaną zachować u siebie.

Uwaga: Worki, z których próba zostaje pobrana nie mogą być otwierane przed pobraniem z nich próby.

Kategorie gospodarstw:

1. Hodowla — gospodarstwo hodujące odmianę.
2. Nasienne — gospodarstwo zajmujące się produkcją nasioną zawodowo i będące pod specjalną kontrolą.
3. Reprodukujące — gospodarstwo produkujące nasiona niedawno mniej wyspecjalizowane jeszcze w dziedzinie produkcji nasion.

Poradnia prawna**Wydziału Regulacji Rolnych C. T. O. i K. R.**

udziela porad prawnych ustnie i piśmiennie, przeprowadza sprawy w Urzędach, Ministerstwach i Sądach oraz załatwia sprzedaż i kupno nieruchomości, Warszawa, ul. Kopernika Nr. 30 pokój 116,

Wskazówki podręczne

CZEM I JAK ZAPRAWIAĆ ZIARNO SIEWNE.

1. Zaprawiać należy na wiosnę ziarna siewne owsa, jęczmienia, prosa i jarej pszenicy, a na jesieni ziarna pszenicy ozimej.

2. Zaprawiać należy formaliną, ziarnikiem, tam, gdzie niema tych środków — wodnym roztworem siarczanu miedzi (sinego kamienia).

3. Zaprawy wskazane w p. 2 zabezpieczają uprawy zbóż od

- Śnieci cuchnącej pszenicy,
- Głowni zwartej jęczmienia,
- Głowni pyłkowej i zwartej owsa,
- Głowni prosa.

4. Zaprawianie wyżej wskazanymi środkami (chemicznie) nie działa, przeciwnie:

- głowni pyłkowej pszenicy,
- głowni pyłkowej jęczmienia.

Przeciw tym głowniom należy stosować zaprawianie nasion wodą gorącą.

5. Technika zaprawiania zboża siewnego:

A. Formalina: stosuje się formalinę 40% w rozcieńczeniu 1:400 (1 litr kupnej formaliny 40% na 400 litrów wody, lub 1 litr 30% formaliny na 300 litrów wody).

Zaprawianie można wykonywać albo przez zanurzanie ziarna w wodnym roztworze formaliny (środek pewniejszy), albo przez oblewanie ziarna tym roztworem (środek mniej pewny).

W wypadku pierwszym (zanurzanie ziarna w roztworze wodnym formaliny) należy:

- ziarno siewne wysypać do kosza wystłanego płótnem,
- do kadzi wlać wodny roztwór formaliny,

c. zanurzyć w formalinie koszyk z ziarnem na przeciąg 15 minut i ziarno ciągle mieszać (powierzchnia płynu powinna wystawać kilka cm. ponad ziarnem),

d. ziarna ze śniecią spływające na powierzchnię cieczy usuwać,

e. po upływie 15 minut kosz wyjąć, trzymać nad kadzią, aby formalina spłynęła, a następnie ziarno rozsypać cienką warstwą na płachty, aby przeschnęło. Można ziarno wysypać bezpośrednio do kadzi z formaliną, ziarno mieszać, usuwać ziarna zaśniece, po 15 minutach należy zlać formalinę a ziarno wysypać i rozrzuć do przesuszenia. Mieszanie ziarna w formalinie jest konieczne.

W wypadku drugim (oblewanie ziarna roztworem wodnym formaliny):

a. rozsypać na klepsisku lub podłodze ziarno w dość grubej warstwie,

b. zraszać ziarno wodnym roztworem formaliny zapomocą rozpylacza lub konewki. Podczas zraszania ziarno należy bez przestanku szufłować, aby cała powierzchnia każdego ziarna była zwilżona,

c. po zwilżeniu ziarna należy przykryć je workami, lub płachtą na przeciąg ½ godziny,

d. worki czy płachty winny być przed użyciem zdezynfekowane formaliną,

e. przy stosowaniu rozpylacza 4 litry płynu wystarcza do zaprawienia 100 kg. ziarna, 100 litrów zaprawy liczy się na 10 q ziarna t. zn. 1 litr formaliny (300—400 litrów płynu) wystarczy na zaprawienie 30—40 q ziarna. Ziarno po zaprawieniu należy przesuszyć.

Ziarno przesuszone, po zastosowaniu czy to pierwszego sposobu zaprawiania, czy też drugiego, winno być zsypane do worków nie będących jeszcze w użyciu lub, jeśli były używane, należy je zdezynfekować, jak również i siewniki.

B. Zaprawianie wodnym roztworem siarczanu miedzi:

a. używać należy do zaprawy 1% wodnego roztworu siarczanu miedzi (1 kg. siarczanu miedzi na 100 litrów wody), lub ½% roztworu.

b. siarczan miedzi rozpuszczać należy w niewielkiej ilości gorącej wody (w zimnej rozpuszcza się bardzo długo) i dodawać brakującą ilość wody.

Przykład: Gdy mamy przygotować 50 litrów ½% roztworu wodnego siarczanu miedzi, należy ½ kg. siarczanu miedzi rozpuścić w 2—5 litrach gorącej wody, a później dodać 47—45 litrów wody zimnej.

c. Naczynie do wodnego roztworu siarczanu miedzi może być tylko drewniane, miedziane, lub gliniane.

Zaprawianie wodnym roztworem siarczanu miedzi może być wykonane w dwojaki sposób:

- przez zanurzanie ziarna siewnego w płynie,
- przez zraszanie ziarna.

W pierwszym wypadku należy postępować tak, jak i przy zaprawianiu w formalinie — co zaś do czasu, to w 1% roztworze trzyma się 5 minut, w ½% roztworze 12 godzin i natychmiast przesusza.

W wypadku drugim stosujemy 2—2½ litr. cieczy, rozpylanej przez rozpylacze lub konewkę na 100 kg. ziarna.

D. Ziarnik:

Zaprawianie ziarna Ziarnikiem czyli zaprawą suchą, odbywa się przez kilkuminutowe (3—4 min.) mieszanie ziarna z zaprawą bądź w specjalnych bębnach blaszanych, bądź też w jakiegokolwiek beczce, aby tylko ziarno pokryte zostało nałóżycie pyłem zaprawy. 100 gramów ziarnika wystarcza na zaprawienie 50 kg. pszenicy.

Po zastosowaniu siarczanu miedzi i ziarnika ziarno nie może być używane na karm i na przemiał.

Dr. Wł. Gorjaczkowski.

PORADY GOSPODARSKIE

OBJAWY BRAKU SOLI U BYDŁA.

Pytanie Nr. 348. Od dłuższego czasu krowy moje chwytają w zęby wióry lub patyki i żują je, mniejsze kawałki nawet zjadają. Jaki jest tego powód i jak temu zapobiec?

S. M.

Odpowiedź Nr. 348. Zjadanie wiórów przez krowy nie jest szkodliwe, świadczy tylko o tem, że prawdopodobnie krowy potrzebują w paszy soli, której nie dostają. Należy dawać do lizania sól w bryłach, albo kupiwszy specjalnej soli pastewnej (kosztuje 5½ grosza 1 kg.) dawać krowom do paszy codziennie. Możliwe też jest, o ile krowy są słabo żywione, że brak im w paszy innych składników mineralnych, jak np. wapna. Wówczas należy dodać do paszy kredy szlamowanej, która zastąpi brakujące wapno.

Inż. J. L.

PASZA Z ŁĘTÓW ZIEMNIACZANYCH.

Pytanie Nr. 349. Chcę przygotować paszę dla bydła z łętów ziemniaczanych przez solenie ich. 1) Kiedy skosić łęty, żeby nie zaszkodzić kłębom. 2)

W jakim stanie zwieźć łęty i gdzie je złożyć. 3) W jakim stosunku dać sól. 4) Jaka jest wartość odżywcza łętów i w jakiej ilości zadawać je bydłu.

Młody gospodarz.

Odpowiedź Nr. 349. Najlepszym sposobem przygotowania paszy z łętów ziemniaczanych będzie nie solenie, a zakiszenie. Łęty trzeba skosić w stanie zielonym, gdyż z takich będzie najlepsza kiszzonka, nie można ich jednak ścinać zbyt wcześnie, gdyż odbiłoby się to na plonie ziemniaków. Najodpowiedniejszą porą będzie pierwsza połowa września; należy uważać, czy łęty nie żółkną i przed żółknięciem ścinać je. Kiszzonkę robi się tak, jak każdą inną, a więc trzeba łęty bardzo silnie ugniatać w płytkim dole, tak, żeby stos wystawał ponad ziemię na jakiś 1 metr; wielkość dołu zależy od ilości kiszzonej naci ziemniaczanej. Ubiwszy silnie, stos przykrywamy ziemią, przysypując, stale tworzące się szczeliny, gdyż kiszzonka osiada. Bardzo ważną rzeczą jest, aby do ubitej masy nie dostało się powietrze, gdyż wówczas kiszzonka nie

uda się. Można też kisić w dole cementowym. Kiszonka gotowa jest do spasanania po sześciu tygodniach. Jest to pasza dobra mlekopędna i chętnie jedzona; dobrze udana powinna mieć smak kwaśny, ale niezbyt ostry i przyjemny zapach. Paszy tej można dawać do 15 kg. na średnią krowę, wysokocielnym sztukom nie dawać. Ponieważ kiszonka z łątów jest paszą ubogą w białko, należy więc dodawać odpowiednią ilość paszy treściwej.

Inż. J. L.

ZASIEWY I NAWOZY.

Pytanie Nr. 350. Po czarnym ugorze bez gnoju mam zamiar siać pszenicę; po dobrze udanej mieszance ze strączkowych sianej bez gnoju, a sprzątniętej na zielonkę chce posiać żyto, ziemia w obu wypadkach szara borowina i po niezupełnie udanym prosie sianem bez gnoju na nowinie z pod lasu iglastego, też chciałbym posiać żyto, jakich w tych 3-ch wypadkach należy użyć nawozów.

W. Borek.

Odpowiedź Nr. 350. Wpływ nawozów sztucznych na borowinie bywa wyjątkowo wydatny, tak że pomimo niskich cen na zboża opłacalność nawożenia zdaje się być pewna. Dotyczy to zwłaszcza nawożenia fosforowo - azotowego, a w mniejszym stopniu potasowego.

Należałoby tedy dać pod pszenicę w stosunku ha 80 kg. azotniaku 15%, lub 60 kg. siarczanu amonu (ten ostatni trochę taniej wypadnie) 3 cen. metr. superfosfatu 16% i 2 c. m. soli potasowej 20 proc.

2) pod żyto, po mieszance również w stosunku ha 3 cen. metr. superfosfatu 16% i pozatem można by ograniczyć dawkę azotu do 40 kg. siarczanu amonu, pozostawiając taką samą dawkę soli potasowej jak i pod pszenicę.

Jeżeli jednak sprzęt mieszanki był wczesny, tak, że resztki rośliny motylkowej zdażyły się już częściowo rozłożyć po podorywce, to by się odbyło bez azotowego nawozu, o którym możnaby pomyśleć dopiero na wiosnę, przy zauważonej potrzebie saletranego zasilku.

Co do prosiska na nowinie, to należy przypuszczać, że zarówno żyto jak i owies powinny się tu udać dobrze. Żyto może pewniejsze, jako mniej wrażliwe na brak deszczów w okresie wiosennego rozwoju. Nie przewiduję, by w tem stanowisku były potrzebne nawozy pomocnicze.

F. St.

NAWOZY POMOCNICZE POD ŻYTO.

Odpowiedź Nr. 351 p. J. Jaroszyńskiemu. W polu pierwszym, na ziemi piaszczystej po średnim łubinie, sprzątniętym na nasienie, radzimy zastosować pod żyto 250 kg. kainitu i 150 kg. tomasówki, lub supertomasyny. W polu drugim, na ziemi piaszczystej po mieszance, złożonej z wyki, peluszek i owsa, zasianej po sprzęcie wyki ozimej, sianej na słabym półoborniku, radzimy zastosować 100 do 150 kg. tomasówki, lub supertomasyny i 200 do 250 kg. kainitu. W polu trzecim — na ziemi lekko szczyrkowatej, po życie, sianem w części po seradeli, a w części na ziemniaczysku, radzimy dać nawozy jak w polu pierwszym. Azotu zasadniczo powinno wystarczyć tego,

który będzie przyorany w resztkach poźniwnych łubinu i mieszanki oraz we wsiewce seradelowej, o ile zdoła wyrosnąć. Gdyby Pan miał obawę, że nie starczy azotu na cały okres wzrostu żyta, zwłaszcza na polu po łubinie nasiennym, należałoby dać małą dawkę 25 do 30 kg. azotniaku granulowanego 22% lub 40 kg. wapnamonu 15.5% na móg.

Żyta puławskiego oryginalnego lub I odsiewu radzimy wysiewać siewnikiem rzędowym około 75 kg. na móg.

Śliwki podanych przez pana odmian radzimy sadzić w odległości 5, lub 6 metrów na krzyż. Jeśli Pan ma zamiar sadzić jabłonie odmiany Malinowe Oberlandzkie jako drzewa trwałe, na które nada się ta odmiana w zupełności, to radzimy posadzić jabłonie w odległości 12 metrów na krzyż, a między jabłoniami śliwy. Po 15 do 20 latach usunie Pan stopniowo śliwy, a zostanie sad jabłoniowy. S.

DODATKOWY NAWÓZ.

Pytanie Nr. 352. Zamierzam dać pod pszenicę po ugorze pełny obornik, czy podany sztuczny nawóz w odpowiedzi Nr. 292 należy dać we wskazanej ilości, czy też można tę ilość zmniejszyć?

Mam dużą ilość szlamu, wywiezionego z sadzawki w czerwcu i lipcu; szlam złożony w małe kupki b. dobrze przelasował się, grudy w rękach rozlatują się na drobny pył; czy lepiej szlam dać teraz pod żyto, czy wiosną pod ziemniaki?

Drożyński.

Odpowiedź Nr. 352. O ile daje Pan pełny nawóz pod pszenicę, to jako nawóz pomocniczy byłby wskazany tylko superfosfat w dawce około 200 kg. na hektar. Rozumieć należy, że obornik jest dobrze przetrawiony tak, że jego azotowe działanie ujawni się bezpośrednio. W przeciwnym razie — niezawdziłoby, dla poparcia początkowego rozwoju pszenicy, sypnąć i azotniaku, względnie siarczanu amonowego około 50—60 kg. na ha.

Szlam przetrawiony, — kruszący się na miał, może być użyty choćby zaraz, tylko trzeba go dobrze z ziemią wymieszać, bo gdyby go się tylko przyorało po rozrzuconiu, to dostałby się w jedną dolną warstwę gleby — chodzi zaś o to, żeby się znalazł w zetknięciu z całą warstwą gleby, a tym sposobem, by korzonki roślin znalazły go łatwiej.

F. St.

ZŁE ŻYTO PO ZIEMNIAKACH.

Pytanie Nr. 353. Sieję dużo żyta po późno zebranych ziemniakach, urodzaje mam b. marne, zapytuję jaki jest powód nieudawania się żyta?

Czy po obredleniu i zabronowaniu ziemniaków po ich wzejściu dobrze jest jednocześnie puścić wał?

A. Gmach.

Odpowiedź Nr. 353. Żyto po ziemniakach może być dlatego marne, że istotnie ziemia zbyt sproszkowana i nieodležała. Czy nie lepiej byłoby siać tu choć częściowo łubin na nasienie i mieć po nim doskonałe żyto?

Oczywiście wałowanie będzie bardzo wskazane. Wałowanie ziemniaków może mieć dobry skutek, gdy ziemia nadto spulchniona. Zresztą po zwalowaniu wysypują się chwasty, które potem łatwo wyniszczą — broną, albo obredleniem. F. St.

UPRAWA ZIOŁ LEKARSKICH — ORGANIZACJA ZBYTU.

Pytanie Nr. 354. Jakie instytucje (firmy) przemysłowo-handlowe zajmują się skupem ziół lekarskich (rumianku, ruty, kozłka lekarskiego, mirty) na przerób na olejki, oraz w jakich minimalnych ilościach można dostarczać tychże.

J. Zapałowicz.

Odpowiedź Nr. 354. Dotychczas mamy w Polsce jedną wytwórnię olejków eterycznych (aromatycznych), opartą na zasadach spółki z ogr. odp., która głównie destyluje olejek miętowy z mięty pieprzowej. Olejek ten, wysokowartościowy, występuje w handlu pod nazwą „Oleum Menthae pip. bisrect. var. Mitcham. Wytwórnia ta znajduje się w Dębach Szlacheckich (woj. Łódzkie, p-ta Koło, skrz. Nr. 27); pędzi ona olejek z własnych plantacji mięty oraz z plantacji okolicznych sąsiadów. Rozrachunek pomiędzy właścicielami wytwórni, a plantatorami mięty następuje na podstawie ilości otrzymanego olejku z dostarczonego ziela w stanie świeżym, przy określonym procencie zawartości olejku lotnego w danym surowcu.

M. Chm.

KORZENIE BIEDRZEŃCA POSP.

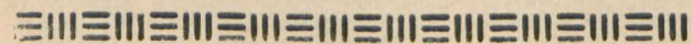
Pytanie Nr. 355. Trudniąc się zbiorem ziół leczniczych, obecnie posiadam około 25 kg. kwiatu bzoyny i około 45 kg. korzeni biedrzeńca posp., próbki których załączam, prosząc o powiadomienie, czy mogę takowe wysłać i po jakich cenach.

P. Ch.

Odpowiedź Nr. 355. Cena na kwiat bzu czarnego (*Sambucus nigra*) wynosi w obecnej chwili w hurcie od 1.70 zł. do 2.00 zł. za kg. Cenę tę osiąga się za surowiec pierwszorzędnej jakości, to znaczy barwy słomkowej i bez żadnych zanieczyszczeń, nie wyłączając drobnych szypulek, które usuwane są przy pomocy sit drucianych.

Cena na korzeń biedrzeńca pospolitego (*Pimpinella saxifraga*) pierwszorzędnej jakości wynosi obecnie 1 zł. za kg.

Próbka kwiatu bzu czarnego, przesłana przez Pana, przedstawia surowiec drugorzędnej jakości,

KTO DBA O ZIARNO SIEWNE ZBIERA OBFITE PLONY.

Jaka jest przyczyna, kiedy na polu obsianym ziarnem niezaprawionym stan zasiewów jest gorszy, niż na polu obsianym ziarnem zaprawionym? Bez wątpienia przyczyną tą jest to, że zaprawa niszczy zarazki, które przyczepione do ziarna obniżają jego zdolność kiełkowania i wzrostu, a w niektórych wypadkach mogą nawet wogóle zahamować wzrost.

Takim zarazkiem jest m. i. pleśń śniegowa na życie, pszenicy, a także na owsie. Kto chce mieć zdrowe zasiewy, a więc silny wzrost i dobre zakorzenienie, ten zaprawia całe ziarno siewne.

Nie każda zaprawa jest jednak uniwersalna i zdalna do użycia dla wszystkich gatunków zbóż. Wyłącznie tylko zaprawa sucha USPULUN zyskała sobie, od czasu, gdy dostała się do handlu, powszechną opinię zaprawy suchej uniwersalnej i opinia ta potwierdza się z roku na rok, gdyż zaprawa sucha USPULUN działa na wszelkie choroby zbóż, które zwalczyć można środkami chemicznymi.

Rezultaty zaprawiania stwierdzić można doświadczalnie. Podobne doświadczenia przeprowadzone były np. w Orłynie, w powiecie Puławskim, gdzie dodatkowa nadwyżka plonu obsianym ziarnem zaprawionym zaprawą suchą USPULUN w porównaniu z polem obsianym ziarnem niezaprawionym wyniosła 20%.

Zaprawianie suchą zaprawą USPULUN zwiększa plony, gdyż zapewnia zdrowe przezimowywanie zasiewów.

gdyż ma barwę zbyt ciemną, oraz zanieczyszczony jest szypułkami baldachów.

Załączona próbka korzenia biedrzeńca nie odpowiada wymaganiom rynku, gdyż jest on zbyt gąbczasty i lekki, a przytem zupełnie pozbawiony aromatu. Zbiór tych korzeni należy wykonywać jesienią lub wczesną wiosną, kiedy najwięcej jest w nich nagromadzonego soku mlecznego.

Większe firmy zielarskie (których adresy podaliśmy w odp. Nr. 302 Nr. 30/31 „Przewodnika Gospodarskiego”) wolą nabywać korzenie całe, razem ze skórą, które przed ususzeniem powinny być dobrze obmyte.

M. Chm.

Z E S Z K Ó Ł

ZAPISY DO SZKOŁY GŁ. GOSP. WIEJSKIEGO.

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie komunikuje, że podania o przyjęcie na Wydziały Rolniczy, Leśny i Ogrodniczy, przyjmowane będą od dnia 20 sierpnia r. b. do dn. 20 września r. b.

Do podania (na specjalnym formularzu, który otrzymać można w Sekretarjacie) należy dołączyć 4 fotografie, metrykę urodzenia w języku polskim, świadectwo dojrzałości w oryginał, dowody wojskowe, pokwitowanie wpłacenia do Kwestury lub P. K. O. na konto Nr. 30051, 10 zł. opłaty manipulacyjnej i 4 zł. na badanie lekarskie. Kandydaci, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości przed 1933 r. winni ponadto dołączyć świadectwo nienaganego prowadzenia. Studenti, którzy przenoszą się z innych uczelni, winni dołączyć świadectwo wystąpienia.

Podania należy składać w Sekretarjacie Szkoły przy ul. Hożej 74, w godzinach 10—12.

Ostateczna decyzja o przyjęciu kandydatów nastąpi przed 7 października r. b. Wykłady i ćwiczenia rozpoczną się 9 października r. b.

Wszelkich dodatkowych informacji udziela Sekretarjat Szkoły w godzinach 10 — 12.

40-LECIE SZKOŁY ROLNICZEJ W.I.R. W INOWROCŁAWIU.

W roku bież. w pierwszych dniach listopada, Szkoła Rolnicza w Inowrocławiu, jako najstarsza placówka oświatowa na terenie Województwa Poznańskiego, obchodzić będzie uroczystość 40-lecia swego istnienia i pracy na Kujawach.

W związku z tym obchodem wyłonił się z pośród absolwentów wymienionej Szkoły — Komitet, pod przewodnictwem Dyrektora Szkoły p. inż. Ciecholewskiego, mający na celu należyte uczczenie pierwszego na terenie Wielkopolski jubileuszu.

Komitet Ochodu 40-lecia odbył dotychczas 2 zebrania, podczas których wyłonione zostały sekcje, zajmujące się swoimi działami oraz ustalono w ogólnych zarysach program Święta Szkoły Rolniczej, które postanowiono obchodzić bardzo uroczystie.

Wzywa się wszystkich absolwentów Szkoły Rolniczej w Inowrocławiu o nadsyłanie swoich obecnych adresów, do Dyrekcji Szkoły Rolniczej w Inowrocławiu, ul. Mikołaja 8, aby można wysłać im imienne zaproszenia na uroczystości jubileuszowe.

KOMUNIKATY

RADJOWY PROGRAM ROLNICZY.

W niedzielę, dnia 27 sierpnia o godz. 14.00 p. Stefan Skawiński wygłosi bardzo aktualny odczyt dla ogrodników i posiadaczy sadów p. t. „Zbiór, pakowanie i przechowywanie owoców”. Jak wiadomo każdego roku, z początkiem zimy, importerzy sprowadzają do Polski w dużych ilościach owoce zagraniczne, zwłaszcza znane na rynku polskim, jabłka kanadyjskie. Pominąwszy niektóre owoce południowe, jak np. winogrona, które z powodu nieodpowiednich warunków klimatycznych tylko w nieznacznych ilościach na południu Polski się udają, a większą ich ilość musimy sprowadzać z zagranicy — doprawdy po macoszemu i niehandlowo traktuje się owoc krajowy. Sprawa ta od dłuższego czasu jest przedmiotem troski społecznych organizacji rolniczych i zrzeszeń

rolniczych, które dążą do uzdrowienia naszego handlu owocami. Niestety, brak zrozumienia własnego interesu wśród ogromnej większości sadowników, utrudnia podjętą inicjatywę, zmierzającą do zaopatrzenia naszego rynku w pierwszorzędne owoce — których wprawdzie nie produkujemy w dostatecznej ilości, ale które, zebrane we właściwy sposób i racjonalnie przechowane, z powodzeniem mogłyby konkurować z owocami zagranicznymi. Dodać należy, że mimo apelu ze strony zrzeszeń ogrodniczych, te owoce pochodzenia krajowego, które oglądaliśmy w ubiegłych tygodniach na rynku, świadczą o braku elementarnych pojęć odnoszących się do zbioru i opakowania, lub wręcz o niechlujstwie. Odczyt na ten temat wygłoszony przez znanego praktyka ogrodnika niewątpliwie zainteresuje szerokie sfery producentów owoców.

O godz. 14.45 prof. Lucjan Dobrzański w pogadance p. t. „Porady weterynaryjne” omówi niektóre zabiegi przy leczeniu zwierząt domowych, oraz udzieli odpowiedzi na listy.

Program rolniczy w tygodniu zawiera następujące audycje:

Poniedziałek, 28.VIII, około godz. 21.00 — „Skrzynka Rolnicza”.

Wtorek, 29.VIII, godz. 21.00 — „Bieżące wiadomości rolnicze”.

Środa, 30.VIII, godz. 21.00 — „Skrzynka Rolnicza”.

Czwartek 31.VIII, godz. 21.00 — „Komunikat rolniczy Ministerstwa Roln. i Ref. Roln.”

Sobota, 2.IX, godz. 21.15 — „Bieżące wiadomości rolnicze”.

KOMUNIKAT ROLNICO-METEOROLOGICZNY PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU METEOROLOGICZNEGO

za okres od dn. 10-go do dn. 16-go sierpnia 1933 r. włącznie.

Początek tygodnia sprawozdawczego na dużym obszarze kraju był jeszcze ciepły. Natomiast środkowe i końcowe jego dni cechowało znaczne ochłodzenie oraz zimne moce, w których temperatura opadała do 4-ch stopni, a nawet 2-ch stopni w Suwałkach. Pewne ocieplenie wystąpiło w ostatnim dniu omawianego okresu tylko na zachodzie Polski. Na północnym wchodzie przez cały ten tydzień utrzymywały się niskie temperatury; odchylenia ich od normy stale wzrastały aż do najchłodniejszego dnia, przypadającego w święto Matki Boskiej Zielnej. Dnia 12-go sierpnia opady pochodzenia burzowego ogarnęły całą niemal Polskę. Obfite były one na północy i północnym wschodzie kraju oraz w Małopolsce wschodniej. Na terenie woj. lwowskiego, a zwłaszcza w pow. krośnieńskim i w pow. gorlickim woj. krakowskiego spadł grad, który wyrządził poważne szkody w owsach, a także

w sadach i ogrodach warzywnych. W dniu następnym ulewne deszcze nawiedziły ponownie część woj. białostockiego, Nowogródzkie i Wileńszczyznę, przynosząc znaczny nadmiar opadu. Zarówno stąd jak i z Polesia nadchodzą doniesienia o złym wpływie wilgoci na okopowe i stan traw na łąkach mokrych. Przeważający obszar kraju, poza jednodniowym większym deszczem, miał opady niewielkie lub brakowało ich zupełnie (okolice Lublina), to też na znacznej przestrzeni Polski zachodniej susza w dalszym ciągu dawała się we znaki.

W tygodniu sprawozdawczym rozpoczęło drugi zbiór koniczny, nie tylko już w zachodniej połaci kraju, ale także i we wschodniej jej połowie.

Żniwa odbywały się naogół przy pogodzie słonecznej, jedynie w Suwalszczyźnie, na Wileńszczyźnie i w Nowogródzkiem — w warunkach niepomyślnych. Tutaj też dojrzewają jeszcze pszenice, owsy i jęczmiona. Żniwa ukończono już w znacznej mierze w zachodnich i centralnych województwach Polski, a także miejscami na Polesiu i Wołyniu.

Z północnej Wileńszczyzny donoszą nadal o rdzy na liściach owsa. Spodziewane jest obniżenie jego plonu. Chwościk buraczany, o wystąpieniu którego donoszono już w tygodniu poprzednim, obecnie pojawił się na Wołyniu.

KOMUNIKAT

Sekcji Centralnej do Spraw Nasiennictwa przy Związku Izb i Organizacji Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec ukazania się prospektów reklamowych Hodowli Zbóż S. Turnau z Mikulic, Sekcja Centralna do Spraw Nasiennictwa niniejszem podaje do wiadomości publicznej, że ogłaszane w nim odmiany: jęczmień ozimy Mikulicki 6 rzętowny, pszenica Ostka Mikulicka, oraz Łozinka Mikulicka zostały z Rejestru Odmian Oryginalnych wykreślone, zaś pszenica Złotka hodowli Mikulickiej w Rejestrze Odmian Oryginalnych się nie znajduje i nie mogłaby się znajdować, gdyż wyłączne prawa do jej hodowli posiada inna hodowla.

Powyższe odmiany, jako niewprowadzone do Rejestru Odmian Oryginalnych nie mogą podlegać kwalifikacji na obszarze Państwa Polskiego.

ZNIŻKI KOLEJOWE NA WYSTAWĘ LNIARSKĄ.

Zarządzeniem Ministerstwa Komunikacji z dnia 10 sierpnia r. b. Nr. H — 1192 osoby przyjeżdżające do Wilna na Wystawę Lniarską korzystają z indywidualnych zniżek w wysokości 50%, wycieczki składające się z najmniej 30 osób urządzone przez organizacje — ze zniżki 70%, członkowie zaś Towarzystwa Lniarskiego ze zniżki 70% indywidualnej. Zniżki przysługują na przejazd tam i z powrotem.

Z KRAJU I ZE ŚWIATA

WIELKI ZJAZD LEGJONISTÓW W STOLICY POLSKI.

W dniu 6 sierpnia w 19 rocznicę wkroczenia legionów Marszałka J. Piłsudskiego na teren b. zaboru rosyjskiego i rozpoczęcia czynnej walki o Niepodległość Polski, odbył się w Warszawie przy udziale 20.000 uczestników XII Zjazd Legionistów. Uroczystości Zjazdu zaszczycił swą obecnością Pan Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki, udział w nich wzięł poza tym Rząd na czele z premierem J. Jędrzejewiczem, marszałek sejmu dr. Świtalski, posłowie i senatorowie i wiele osobistości ze świata politycznego. Tegoroczny Zjazd Legionowy odbywał się pod hasłem przygotowania obywateli do obrony kraju z karabinem w rękę, w obliczu czyhającej na całość naszych granic zaborczości niemieckiej. Wyrazem tej gotowości powinna być powszechna umiejętność władania karabinem zdobyta drogą przeszkolenia strzeleckiego. Umiejętność tę zdobyć powinien w tym roku każdy obywatel. W propagandzie strzelectwa przodować powinni ci, którzy przed 19 laty nie wahali się wypowiedzieć wojnę przemocy. Na specjalną uwagę zasługuje przemówienie prezesa Związku Legjo-

nistów Walerego Ślawka, o konieczności zmiany ustroju naszego państwa w tym duchu, by Ci, którzy w odbudowie Polski największe zasługi położyli, byli powołani w pierwszym rzędzie do najważniejszych prac i zadań w Polsce Odrodzonej.

Marszałek Piłsudski spędza jak wiadomo okres letniego wypoczynku w swej osadzie w Pikiliszkach w Wileńszczyźnie, w uroczystościach zjazdowych udziału nie brał przesyłając uczestnikom Zjazdu w serdecznym tonie napisaną depezę. W ostatnich dniach Marszałek Piłsudski powrócił wraz z rodziną do Warszawy.

OCIEMNIALI INWALIDZI W HOLDZIE MARSZAŁKOWI.

W dniu 15 sierpnia w 13 rocznicę oparcia najazdu bolszewickiego przybyło do Warszawy piechotą z Bydgoszczy dwóch ociemniałych inwalidów wojsk polskich, a mianowicie chorąży Mikołaj Waloszewski kawaler orderu Virtuti Militari oraz starszy ulan Stanisław Grabarek odznaczony Krzyżem Walecznych. Ociemniali inwalidzi prowadzeni przez specjalnie szkolone psy wyruszyli z Bydgoszczy 26 lipca przebijając szczęśliwie całą drogę do stoli-

cy, by złożyć hołd Marszałkowi Piłsudskiemu w 13 rocznicę zwycięstwa pod Warszawą. Z powodu nieobecności Marszałka przyjął ich wiceminister spraw wojskowych gen. Sławoj-Składkowski.

W LONDYNIE OBRADUJE ROLNICZA KONFERENCJA.

Jednocześnie z konferencją gospodarczą, która obradowała w Londynie i została odroczone, obradowała również konferencja krajów eksportujących zboża. Obecnie państwa rolnicze, wznawiają swe obrady w Londynie pod przewodnictwem premiera Kanady Beneta. Przedstawiciele państw naradzać się będą nad zawarciem międzynarodowego porozumienia, mającego na celu unormowanie produkcji oraz wywozu i przywozu zbóż. Chodzić będzie szczególnie o to, by kraje zamorskie, głównie Ameryka, zobowiązały się do ograniczenia obszaru swych zasiewów pszenicy w roku przyszłym. Do porozumienia, które prawdopodobnie zostanie osiągnięte przystąpi również i Polska, jednakże bez żadnego zobowiązania do ograniczenia swego wywozu pszenicy na rynki państw odbiorczych. Rząd Stanów Zjednoczonych oczekuje na rezultat tych narad do dn. 24 b. m.

Jeśli do porozumienia nie dojdzie Ameryka niekrepowana żadnymi umowami przystąpi do eksportowania wielkich zapasów zboża na rynki zagraniczne, co niewątpliwie znów wywołać może na całym świecie niżkę cen zboża. Farmerzy amerykańscy mają w tym wypadku otrzymać premje dla podtrzymania zdolności produkcyjnej gospodarstw.

GDĄSK OTRZEŻWIAŁ.

Od pewnego czasu w Gdańsku zapawało pewne otrzeźwienie w stosunku do Polski. Dawny Senat Wolnego Miasta, od wielu lat wrogo usposobiony do Polski, stale wnosił skargi do Ligi Narodów w różnych drobnych nawet sprawach, starając się niedopuszczyć do pokojowego współżycia Wolnego Miasta z Polską. Taka polityka wyszła na złe Gdańskowi, gdyż utrudnienia stosowane przez Senat gdański nie pozwalały Polsce na wykorzystanie portu, obroty w porcie zaczęły się znacznie zmniejszać. Groźba zbojkotowania Gdańska przez sfery gospodarcze polskie wpłynęła prawdopodobnie jak kubek zimnej wody na nowy, po przewrocie hitlerowskim utworzony senat. Gdańsk wyraził chęć bezpośrednich rokowań z Polską, które doszły do skutku i w niedługim czasie doprowadziły do zawarcia umowy o prawach obywateli polskich w Gdańsku i o wykorzystaniu portu gdańskiego przez Polskę. Umowę zawarto w dn. 5 b. m., na jej mocy obie strony zobowiązały się zawiesić dochodzenie wszelkich spraw spornych, rozpatrywanych obecnie przez Ligę Narodów. Rząd polski zobowiązał się do zastosowania wszelkich środków koniecznych dla zapobieżenia zmniejszeniu się obrotów w Porcie Gdańskim. Polska uzyskała ważne uprawnienia dla obywateli polskich na terenie Wolnego Miasta. W najbliższym czasie mają być rozpoczęte dalsze rokowania bezpośrednie z Gdańskiem w innych licznych kwestjach spornych, które wobec niemożności prowadzenia spokojnych rozmów z wojowniczym Senatem Gdańskim kierowane były dotychczas do Ligi Narodów.

NIEMCY CORAZ NATARCZYWIEJ SIĘGAJĄ PO AUSTRIĘ.

Pisaliśmy już niejednokrotnie o usiłowaniach Niemiec wywołania przewrotu hitlerowskiego w Austrii i włączenia jej do Rzeszy Niemieckiej. Hitlerowcy niemieccy przy cichem poparciu rządu niemieckiego prowadzą przez radio wroga dla rządu austriackiego agitację, nad Austrią coraz ukazują się samoloty niemieckie, rozrzucające ulotki, nawołujące społeczeństwo austriackie do rewolucji, na granicy austriackiej hitlerowcy urządzają wciąż zbrojne demonstracje swych oddziałów szturmowych. Centrala antvaustriackiej agitacji znajduje się w Monachium w Bawarii. Pisma angielskie zamieszczają niepokojące pogłoski, jakoby w Bawarii, na granicy austriackiej Niemcy budują specjalne betonowe platformy dla dział dalekonośnych. Rząd austriacki pozbawiony możliwości skutecznej obrony przed zakusami na niepodległość państwa, zwrócił się do Francji, Niemiec i Włoch, z żądaniem, aby mocarstwa te skłoniły Niemcy do poszanowania niepodległości Austrii.

Francja, a także Anglia i Włochy zdają sobie sprawę, że agitacja niemiec-

ka, wroga Austrii prowadzi do zamachu na pokój w Europie, chcąc zatem położyć kres bezczelnej działalności niemieckich hitlerowców polecieli swym ambasadorom w Berlinie złożyć rządowi niemieckiemu ostrzeżenie, że jako członek paktu 4-ch nie ma prawa łamać w stosunku do Austrii międzynarodowych umów. Ostrzeżenie Francji i Anglii utrzymane było w ostrym tonie, rząd niemiecki odpowiedział na nie, że nie może tolerować wtrącania się obcych państw w swe wewnętrzne sprawy. Natomiast przedstawiciel Włoch uzyskał zapewnienie rządu niemieckiego, że rząd zakazuje agitacji radiowej wroga Austrii i zabroni dokonywania lotów samolotami nad jej terenem.

Mimo tych jednak zapewnień radiostacje niemieckie nadal jeszcze ostrzejsze przemówienia hitlerowców przeciwko rządowi austriackiemu. Jeżeli Niemcy nie zaniechają napaści na Austrię, mocarstwa prawdopodobnie w jej obronie złożą skargę w Lidze Narodów.

Kancelarz austriacki Dollfus stara się uzyskać u mocarstw europejskich zapewnienie obrony niepodległości Austrii, ostatnio odbył on rozmowę z Mussolinim, starając się uzyskać jego pomoc w usiłowaniu pokojowego współżycia Austrii z sąsiadami nie wyłączając Niemiec.

W NIEMCZECH.

W Niemczech odbywa się w dalszym ciągu tępienie komunistów i wszystkich podejrzanych o wrogi stosunek do rządów hitlerowskich. Obławy, rewizje i aresztowania są na porządku dziennym, setki ludzi odsyłane są do specjalnych obozów koncentracyjnych, gdzie wskutek nieludzkiego traktowania, złego odżywiania oraz chorób, śmierć zbiera obfite żniwo. Na porządku dziennym wydarczają się doraźne egzekucje, dokonywane z byle powodu nad aresztowanymi ludźmi. Za każdą niewykrętą napaść na narodowego socjalistę conajmniej 10-ciu uwięzionych w obozach koncentracyjnych poddanych zostaje obostrzonemu rygorom. Całe Niemcy pławią się we krwi, karą śmierci rząd niemiecki karze wszelkie wystąpienia natury politycznej na całym obszarze państwa. Coraz przenikają do kraju wiadomości o prześladowaniach Polaków zamieszkających w Niemczech.

W dn. 19 b.m. niewykręci sprawcy dali parę strzałów do mieszkania urzędnika konsulatu polskiego, mieszkającego w gmachu konsulatu. Konsul polski interwenjował u władz niemieckich.

HITLEROWCY PRÓBUJĄ SZERZYZAMET W SZWAJCARJI.

Podobnie jak w Austrii, Niemcy zaczynają rozwijać agitację na terenie Szwajcarii, w jej niemieckiej części, za przyłączeniem tego kraju do Niemiec; zaszedł nawet wypadek przekroczenia przez oddział umundurowanych hitlerowców granicy szwajcarskiej. Hitlerowcy ci przeprowadzili rewizję w domu elekrowni, podejrzewając dozorcę jej o działalność komunistyczną. Szwajcaria energicznie protestuje przeciwko tego rodzaju wystąpieniom niemieckim.

REWOLUCJA NA KUBIE.

Na wyspie Kuby, która jest państwem republikańskim, wskutek agitacji stronnictw opozycyjnych wybuchł strajk po-

wszechny. Ludność nękana w straszliwy sposób trwającym kryzysem, występuje wrogo przeciwko rządowi, a specjalnie prezydentowi Machado, który sprawuje rządy dyktatorskie. Niepokoje na Kubie są bardzo nie na rękę Stanom Zjednoczonym, które przez swoje kapitały posiadają przemożny wpływ na sprawy gospodarcze i polityczne tego państwa. W obawie zatem wybuchu rewolucji Stany Zjednoczone zażądały ustąpienia prezydenta Machado, grożąc w przeciwnym razie wkroczeniem własnych wojsk w celu utrzymania porządku w całym państwie. Odmowna odpowiedź prezydenta wywołała w całym kraju, a szczególnie w stolicy w Hawanie krwawe rozruchy, tłumione przez rząd przy pomocy wojska. Ogłoszony przez rząd stan oblężenia wywołał zaostrzenie sytuacji. Wreszcie do rewolucjonistów zaczęły przylączać się poszczególne garnizony wojskowe. Pod naciskiem zbuntowanego wojska, prezydent Machado rzekł się wreszcie władzy dyktatorskiej, opuszczając stolicę państwa. Wszystkie opozycyjne stronnictwa, które wywołały rewolucję oraz sfery wojskowe, zgodziły się na powierzenie tymczasowo władzy prezydenta byłemu posłowi Kuby w Ameryce de Cespedesowi. Nowy prezydent objął już urządowanie, rozwiązując jednocześnie parlament. Zwolennicy dawnego rządu zaraz po zaprzysiężeniu nowego prezydenta urządzili na niego zamach, zasygnalizując go gradem kul rewolwerowych. Żadna jednak prezydent nie trafiła. W czasie rewolucji zginęło około 100 osób, setki osób jest rannych.

OBAWA WOJNY DOMOWEJ W IRLANDJI.

Irlandja będąca wolnem państwem wchodzącym w skład imperjum Wielkiej Brytanji (Anglii) usiłuje uzyskać całkowitą niezależność od Anglii. Przywódcą ruchu niepodległościowego, przeciwstawiającego się w ostrej formie rządowi angielskiemu jest obecny premier irlandzki De Valera. Jednakże w to nie społeczeństwa istnieje odłam, który przeciwstawia się polityce premiera i rządu irlandzkiego i dąży do współpracy z Anglią. Na czele tego kierunku stoi gen. O'Duffy wraz ze swą organizacją wzorowaną na ruchu faszystowskim — „Błękitnymi koszulami”. Rząd irlandzki obawia się zamachu stanu ze strony tej organizacji, to też w stolicy w Dublinie wszystkie gmachy rządowe, a zwłaszcza parlament zostały zamienione w fortece, gotowe do obrony i obsadzone oddziałami wojskowymi. Irlandja przeżywa gorące dni, jakich stolica jej nie pamięta od czasów wojny domowej w 1922 r.

ZNÓW NIEUDANY PRZELOT POLAKÓW AMERYKANSKICH PRZEZ ATLANTYK.

Niedawno cała Polska z niepokojem śledziła niestety nieudany lot polaka zamieszkałego w Ameryce Hausnera przez Ocean Atlantycki z Ameryki do Polski. Jak wiadomo dzielny lotnik opadł z samolotem na fale oceanu i dopiero po paru dniach przypadkowo, cudem niemal odnaleziony został na bezmiarach oceanu przez przepływający statek. W dniu 2 b. m. dwaj Polacy z Ameryki, bracia Adamowicze ponownie usiłowali uwięzić imię Polski w karcie rozwoju lot-

nictwa podejmując lot przez Ocean z lotniska pod Nowym Yorkiem do Polski, na samolocie nazwanym przez nich „Orzeł Biały”. Niestety już pierwszy etap lotu zakończył się nieszczęśliwie, po przebyciu 1800 klm. przy lądowaniu na wyspie Nowej Funlandji samolot przewrócił się, przyczem obaj lotnicy doznali obrażeń. Śmiali nasi rodacy oświadczyli, że niezrażeni tem niepowodzeniem, po przyjeździe do zdrowia ponowią swój lot na jednym z dwóch posiadanych jeszcze samolotów.

ROLNICY WĘGIERSCY PŁACIĆ BĘDĄ PODATKI ZBOŻEM.

Rząd węgierski opracował projekt rozporządzenia, na mocy którego rolnicy będą mogli spłacać część podatków w zbożu. Zarządzenie to ma na celu zarówno ulżenie płatnikom, jak również przeszkodzenie spadkowi cen, jaki wywołuje wyzbywanie się zapasów zboża przez rolników dla zdobycia gotówki.

PRZELOT ESKADRY HYDROPLANÓW WŁOSKICH PRZEZ OCEAN.

Na wszechświatową wystawę do Chicago została wysłana w celach propagandowych eskadra hydroplanów włoskich, kierowana przez gen. Balbo. Eskadra składała się z 24 hydroplanów. Przełot eskadry przez ocean stanowił wielką sensację, jako pierwszy w lotnictwie przełot grupy samolotów, lecących w określonym szyku. Lot odbywał się w kilku etapach. W Ameryce, witana entuzjastycznie eskadra odbyła kilka propagandowych lotów. W drodze powrotnej do Europy, zdarzył się tragiczny wypadek, jeden z hydroplanów spadł w morze, przyczem czterech członków załogi odnieśli rany, jeden lotnik wkrótce zmarł.

Po powrocie do kraju, eskadra gen. Balbo, była entuzjastycznie witana przez ludność i przedstawicieli rządu z Mussolinim, na czele. Rząd włoski w uznaniu wielkich zasług, położonych przez gen.

Balbo, mianował go marszałkiem lotnictwa. Pozostali członkowie eskadry otrzymali awanse i odznaczenia.

KATASTROFA LOTNIKÓW LITEWSKICH.

Jak się dowiadujemy, dwaj lotnicy litewscy, zamieszkali w Ameryce, Darius i Ginas, po przebyciu samolotem oceanu Atlantyckiego, ponieśli śmierć w katastrofie, która się im zdarzyła u progu ojczyzny, na terenie Prus Wschodnich. W wyniku śledztwa, przeprowadzonego przez władze litewskie, nasuwa się przypuszczenie, że katastrofa nastąpiła nie wskutek winy lotników, czy też defektu w samolocie, lecz że samolot został przez Niemców zestrzelony. Przypuszczenie to stało się wynikiem, iż w ciele jednego lotnika znaleziono trzy kule karabinowe. Ciało obu lotników są bardzo zniszczone, jakgdyby spadli z dużej wysokości. Prasa litewska z oburzeniem omawia tę katastrofę i wzywa swój rząd do zerwania stosunków z Niemcami.

SPRAWOZDANIE TARGOWE

Rynki zbożowe: Ceny żyta i pszenicy mają w dalszym ciągu tendencję zniżkową, wpływa na to głównie zwiększone zaopiarowanie tych zbóż z nowych omlotów. W tej chwili odbywa się konferencja w Londynie 39 państw zainteresowanych produkcją pszenicy, w tej liczbie i Polski. Celem konferencji jest zawarcie międzynarodowego porozumienia, mającego na celu unormowanie produkcji oraz wywozu i przywo-

zu pszenicy. Należy zaznaczyć, że Polska nie zamierza ograniczać ani produkcji pszenicy, ani eksportu.

Rynki zwierząt rzeźnych: Ceny naogół utrzymały się, należy jednak liczyć się ze zniżką, wskutek zwiększonego napływu na rynek nowoupasionej owce z jednej strony i wskutek deficytowego kalkulowania się eksportu bydła zagranicę z drugiej strony. Ceny trzody chlewnej utrzymały się na poziomie dotychczasowym.

1. BYDŁO ROGATE I TRZODA CHLEWNA.

w Warszawie.

wg. giełdy mięsnej za 100 kg. żywej wagi w złotych:

	dn. 21/VIII
Woły młode mięsne	65—70
„ „ tuczone	75—80
„ „ starsze tuczone	55—60
Krowy oddojone tuczone (not. 17/VIII)	55—60
„ „ tuczone	—
Cielęta młode odżywione	70—75
„ „ kresowe słabo odżywione.	60—65
Świnie słoninowe: od 150 kg. wzwyz	125—130
„ „ o wadze 130 — 150 kg.	115—125
„ „ mięsne od 110 kg. wzwyz	105—110

Centralna Targowica w Mysłowicach.

Ceny w zł. za 100 kg. wagi żywej:

	od 8/VIII—14/VIII
Woły: 1) pełnomięsiste wytuczone	—
2) młode mięsiste niewytuczone	—
3) miernie odżywione	—
Buhaje: 1) wytuczone najwyższej wartości rzeźnej	68—72
2) pełnomięsiste młodsze	59—67
3) miernie odżywione młodsze	58—58
Krowy: 1) najwyższej wartości rzeźnej	71—80
2) starsze wytuczone krowy i młodsze miernie wytuczone	61—70
3) miernie odżywione krowy i jałówki	54—60
4) lichy odżywione krowy i jałówki	45—53
Jałówki: 1) wytuczone najwyższej wartości rzeźnej	71—80
Cielęta: 1) najprzedniejsze tuczone	78—90
2) średnio tuczone ssaki najprzedniejsze	65—77
3) mniej tuczone ssaki	55—64
4) liche ssaki	45—54
Świnie: 1) tuczone ponad 150 kg.	130—140
2) pełnomięsiste 120 — 150 kg.	120—130
3) pełnomięsiste 100 — 120 kg.	110—120
4) pełnomięsiste 80 — 100 kg.	100—110

2. NABIAŁ.

Komunikat o stanie rynków nabiałowych podany przez Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie, Lublinie, Łodzi, Wilnie, Katowicach, Sosnowcu, Grudziądzu, Toruniu, Łucku, Równem za czas od dnia 13 b. m. do dnia 19 b. m.

Na rynkach krajowych odczuwała się nadal zwiększona podaż masła przy jeszcze słabym popycie, wobec czego istnieją możliwości dalszej zniżki cen masła.

W Warszawie w okresie sprawozdawczym sprzedawano masło I gatunku w drobnej sprzedaży hurtowej loco sklep odbiorcy zł. 3.20 do 3.30 za kg.

Zagranicą notuje: sytuacja naogół utrzymana.

Berlin 15.VIII I RM. 1.20, II — 1.40, III — 1.07.

Kopenhaga 15.VIII Koron 165.

Jaja: W handlu jajami na tutejszym rynku, w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym, poważniejszych zmian nie było. Dowozy były duże i przewyższały bieżące zapotrzebowanie, którego jednak stopniowy wzrost jest oczekiwany.

Za skrzynię 24-kopową jaj targowych, prześwietlanych, loco sklep odbiorcy osiągnęto zł. 75.— do 85.—. Jaja stemplowane, gwarantowanej świeżości z dostaw ze spółdzielni mleczarskich, przy cenach w zależności od wagowych gatunków, cieszyły się popytem b. dobrym. Tendencja spokojna.

Sery: Na rynkach krajowych obfita podaż serów mowej produkcji przy tendencji słabej. Sprzedawano w drobnej hurtowej sprzedaży, loco sklep odbiorcy za 1 kg. ser litewski zł. 1.80 do 2.—. Ser trapiściński zł. 2.—.

Miód: Po żniwach zwiększyły się dostawy miodu tegorocznej produkcji. Ceny, stosownie do jakości i koloru miodu wahają się w hurtowej sprzedaży loco sklep odbiorcy do zł. 2.— za kg.

Mleko: Mleko pełne na miarę w drobnej hurtowej sprzedaży loco sklep odbiorcy zł. 0.20 do 0.25 za 1 litr.

Nabiałowa Komisja cennikowa w Warszawie, podaje ceny obowiązujące aż do odwołania:

	w hurcie	od 11/VIII
Masło wyborowe luksus. I gat. za kg. zł.	3.30	
„ mleczarskie deser. II gat.	3.00	
„ mleczarskie solone	2.90	
„ oseklowe	2.80	

do cen hurtowych można doliczać w sprzedaży detalicznej w opakowaniu 10 — 15% zysku

jaja świeże za sztukę w detalu	od 22/VIII	0.09
ceny mleka za litr w detalu		0.25
surowe pełne w butelkach 1000 gr		0.30
„ „ „ półbutelkach 500 gr		0.18

Cena mleka loco stacja załadowna a jest o 15% niższa.

3. PASZE I ZBOŻA.

Notowania oficjalne Giełdy Zbożowo-Towarowej w Warszawie
ceny za 100 kg. w złotych parytet wagon Warszawa.

Ceny zbóż za 100 kg. w złotych.

	18-VIII		Poznań	Lublin	Lwów	Równe	Wilno
			18-VIII	18-VIII	18-VIII	18-VIII	18-VIII
Pszennica jednolita nowa . .	20,00—20,50	Pszennica zbiorowa	18,00—18,50	20,00	—	19,50—20,00	22,75
„ zbierana nowa . .	19,00—19,50	„ dworska	20,50—21,00	20,00—20,50	—	20,00—20,50	—
Żyto I standart	14,50—15,00	Żyto „ zbiorowe	13,00	—	—	13,00—13,25	15,50—16,50
Owies jednolity 468 g/l stary	14,00—14,50	„ dworskie	14,00—14,50	13,25	15,00—15,50	13,50—14,00	—
„ zbierany 438 g/l stary	13,00—13,50	Jęczmień browarny	—	—	—	—	—
Jęczmień na kaszę	13,75—14,25	„ przemysłowy	13,00—14,50	13,00—13,50	13,25—13,75	10,75—11,25	16,00
Groch polny z workiem . .	22,00—25,00	Owies jednolity	10,75—11,25	—	12,00—13,00	—	—
„ Victorja z workiem . .	24,00—26,00	„ zbiorowy	—	—	10,00—10,50	—	13,00—13,50
Łubin niebieski	9,00—10,00	Rzepak	42,00—43,00	32,00—33,50	—	31,00—32,00	—
„ żółty	11,00—12,00	Rzepak	—	32,00—34,00	—	—	—
Rzepak zimowy	34,00—36,00	Groch polny	—	—	—	—	—
Rzepak zimowy	40,00—42,00	„ Victorja	18,00—22,00	—	—	—	—
„ letni	—	„ Folgera	21,00—25,00	—	—	—	—
Mąka pszenna gatunek I 4 ^o	—	Wyka	—	—	—	—	—
„ Luksusowa stara	45,00—50,00	Łubin niebieski	7,50—8,50	—	—	—	—
„ „ nowa	40,00—45,00	„ żółty	9,50—10,50	—	—	—	—
Mąka pszenna gat. 65 ^o /10 stara	40,00—45,00	Mąka pszenna	—	38,00—40,00	50,50—51,00	39,50—40,50	40,62—45,00
„ „ „ nowa	37,00—40,00	„ żytnia stand.	—	23,50—24,00	29,50—30,00	23,50—24,50	27,00—28,00
Mąka pszenna gat. II stara .	35,00—40,00	Otręby pszenne	8,50—9,50	—	7,00—7,25	6,75—7,00	10,00
„ „ „ nowa	34,00—37,00	„ „ grube	9,50—10,50	—	—	6,75—7,00	—
Mąka pszenna gat. III „Po-	—	„ „ żytnie	8,00—8,75	6,25	6,00—6,25	5,50—5,75	9,00
„ ślednia „ stara	20,00—25,00						
Mąka pszenna gat. III „Po-	—						
„ ślednia nowa	20,00—25,00						
Mąka żytnia pył. gat. I 65-55%	25,00—27,00						
„ „ sitk. gat. II po 55%	18,00—20,00						
„ „ razowa 95%	18,00—20,00						
Otręby pszenne szale	10,00—11,00						
„ „ średnie	10,00—11,00						
Otręby żytnie	7,50—8,00						
Kuchy lniane	17,50—18,50						
„ rzepakowe	13,50—14,00						
„ słonecznikowe 42-44%	16,50—17,00						

4. WARZYWA.

od 22/VIII

Cedula targu warzyw w Warszawie przy ulicy Grójeckiej w zł. za 100 kg.: fasola biała 35—50, — żółta 30—45, cebula 8—10, II-ga 4—6, groch strączkowy 45—60, pomidory I gat. 60—75, II gat. 40—50, III gat. 25—35, szczaw 8—10, szpinak 35—50. Ceny za 100 pęczków lub 100 sztuk: buraki 4—7, kapusta w główkach biała 6—10, kapusta czerwona 12—15, kapusta włoska 7—10, koper 6, marchew 5—7, ogórki I gat. 5—8, gruntowe 2,50—4, pietruszka 7—10, pora 10—15, sałata gruntowa 2,50—4, kalafior I gat. 20—30, II gat. 9—13, III gat. 3—5, kalarepa 10—15, szczypior 3—4.

5. RYBY.

Karp żywy	za kg.	2,50—2,80
Karp śnięty		1,60—1,70
Lin żywy		3,25
Lin śnięty		1,80—2,00
Karaś żywy		4,25
Karaś śnięty		2,20
Sandacz		2,80
Leszcz		2,40
Szczupak piński		2,—
Szczupak pomorski		2,50
Sum		1,50
Srednica		0,80
Drobnica		0,60

6. NAWOZY SZTUCZNE.

Ceny, podane przez Spółdzielczy Syndykat Rolniczy w Warszawie, Spółdzielnię z odpow. ograniczoną Kopernika nr. 30.

I. Azotowe:

Ceny w ładunkach wagonowych za 100 kg. w workach fr. stacja odbiorcza w zł. obowiązują od lipca do listopada.

1. Saletra sodowa 15,5%	31,00
2. „ wapniowa 15,5%	29,75
3. Saletrzak i nitrofos 15,5%	26,35
4. Wapnamon 15,5% bez opakowania	21,40
5. Siarczan amonu 20,6% bez opak.	27,60
6. Tomasy azotniakowana za 80 kg. fr. fabryka	16,60
7. Azotniak mielony 15,5%	22,95
8. „ granulowany 22-23% za 1 kg % azotu	1,48

II. Fosforowe:

Za superfosfat mineralny 16%, 17% i 18% (P₂O₅) luzem w pełnych ładunkach wagonowych (15 tonn)

przy paryecie	Gdańsk	0,65 za kg %
„	Poznań	0,66
„	Częstochowa	0,67
„	Warszawa Wsch.	0,67
„	Brześć Centralny	0,68
„	Przemyśl	0,69
„	Wilno	0,70

Nowy worek jutowy o pojemności 100 kg. 1,35

Bonifikaty, obliczane od wartości towaru luzem:

a) na każdych 15 tonnach superfosfatu 16%	20,—
na każdych 15 tonnach superfosfatu 17%	10,—

III. Potasowe:

Ceny podane przez Biuro Rolne „Tesp“, za gotówkę przy odbiorze 10 ton franco stacja odbiorcza od 1-VIII do 19-IX za 10 ton w zł:

Województwa	Sól Kainit	potasowy	Kainit
	zł.	zł.	zł.
Poznańskie, Pomorskie, Śląskie, Krakowskie, Warszawskie, Łódzkie, Kieleckie	920,00	410,00	470,00
Białostockie, Nowogródzkie, Poleskie, Wileńskie, Lubelskie, Lwowskie, Stanisławowskie, Tarnopolskie, Wołyńskie.	860,00	350,00	430,00
Przesyłki drobnicowe do 5000 kg. w workach fr. stacja załadownicza za 100 kg. licząc za worek jutowy nowy po zł. 1,50	8,20	3,10	3,70

Przy zamówieniu od 5.100 kg. wzwyż obowiązują ceny jak przy ładunkach całowagonowych oraz dochodzi jeszcze 2% na różnicę kosztów przewozu.

a) na każdych 15 tonnach superfosfatu 16%	20,—
na każdych 15 tonnach superfosfatu 17%	10,—

7. CENY OBcych PIENIEDZY NA GIEŁDZIE WARSZAWSKIEJ W ZŁOTYCH ZA:

21/VIII 1 dolar 6,53 zł., 100 marek niemieckich 211,00—212,00, 100 szylingów austriackich — 101,00, 100 franków francuskich — 35,03, 100 koron czeskich — 26,51, 100 franków szwajcarskich — 172,70.

Ekzystuje
od 1882 r.

IV

PRZEWODNIK GOSPODARSKI

BILANS SUROWY PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO
na dzień 1-szy lipca 1933 r.

STAN CZYNNY

STAN BIERNY.

	zł.	gr.
1. Kasa i sumy do dyspozycji	6.614.615,45	
2. Waluty zagraniczne	18.174,55	
3. Papiery wartościowe własne	54.076.554,90	
4. Akcje i udziały	9.227.346,35	
5. Papiery procentowe funduszu rezerwowego listów zastawnych i obligacji meljor. P.B.R.	8.240.110,13	
6. Skup kuponów i wylosowanych papierów wartościowych	18.550,—	
7. Weksle zdyskontowane	140.903.236,25	
8. Weksle protestowane	3.980.167,02	
9. Pożyczki zabezpieczone weksłami i innemi dokumentami	80.128.329,90	
10. Pożyczki towarowe	7.540.472,62	
11. Dostawcy towarów (zadatki)	1.928.298,97	
12. Dłużnicy za nabyte grunty	15.467.323,39	
13. Rozrachunek z Rządem	60.569.497,05	
14. Różni dłużnicy	10.543.356,60	
15. Towary	147.413,96	
16. Należności w dochodzeniu sądowem	16.691.563,54	
17. Wątpliwi dłużnicy	3.159.224,32	
18. Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach meljorac. P. B. R.	284.790.032,—	
19. Należności wstępne z pożyczek emisyjnych w listach zastaw. P. B. R.	30.477,21	
20. Raty pożyczek emisyjnych P. B. R.	37.001.469,93	
21. Kupon od wylosowanych list, zostaw. P.B.R.	4.796,60	
22. Majatki własne w parcelacji	26.753.700,12	
23. Komisowa parcelacja majątków	6.001.298,14	
24. Nieruchomości	11.535.153,93	
25. Ruchomości	3.220.329,70	
26. Sumy przechodnie	122.857,74	
27. Koszty handlowe	5.181.447,44	
28. Koszty handlowe roku przyszłego	18.623,16	
Suma bilansowa	793.914.420,97	

1. Fundusze administrowane	547.136.273,97
2. Inkaso	655.476,76
3. Dłużnicy z tytułu udzielonych gwarancyj	7.332.570,17
4. Depozyty obce	133.198.284,95
Ogółem:	1.482.237.026,82

	zł.	gr.
1. Kapitał zakładowy	130.000.000,—	
2. Ogólny fundusz rezerwowy	17.359.605,57	
3. Fundusze rezerwowe listów zast i oblig. meljor. P. B. R.	17.325.363,11	
4. Fundusz specjalny rezerwowy na pokrycie wątpliwych należności	3.575.000,—	
5. Inne rezerwy specjalne	1.946.803,26	
6. Fundusze zasiłkowe na cele naukowe i społeczne	30.000,—	
7. Amortyzacja	2.783.879,05	
8. Lokaty terminowe skarbowe	47.642.018,—	
9. Wkłady	37.744.857,51	
10. Rachunki czekowe	29.071.809,23	
11. Redyskonto	131.428.135,77	
12. Banki „Nostro”	8.749.302,82	
13. Emisja listów zastawnych i obligacji meljoracyjnych P.B.R.	283.711.956,—	
14. Wylosowane listy zastawne P.B.R. w obiegu	300.866,—	
15. Fundusz umorzenia listów zastawnych P.B.R.	45.029,—	
16. Kupon płacone w obiegu	6.705.936,45	
17. Raty przedterminowe pożyczek emisyj. P.B.R.	24.101,26	
18. Wierzyciele z tytułu nabytych majątków P.B.R.	1.732.755,74	
19. Wierzyciele z tytułu komisowej parcelacji majątków	197.218,55	
20. Zadatki i wpłaty na nabyte grunty	1.040.126,07	
21. Dostawcy towarów	264.973,10	
22. Rozrachunek z Rządem	10.229.451,79	
23. Różni wierzyciele	18.058.050,19	
24. Sumy przechodnie	2.972.013,24	
25. Przejściowe pozostałości kredytowe różnych rachunków	1.691.585,56	
26. Rachunek bieżący fund. obrot. Reformy Rolnej	7.882.088,96	
27. Wpływy z tytułu pożyczek b. Banków Ziemskich Państw Zaborczych	19.089.421,42	
28. Zobowiązania za przejęte wierzyt. b. Banków Ziemskich Państw Zabor.	1.059.585,47	
29. Procenty i prowizje	5.366.481,60	
30. Procenty i prowizje na rok następny	518,15	
31. Sumy do dyspozycji Skarbu z funduszy administrowanych	5.885.488,10	
Suma bilansowa	793.914.420,97	

1. Fundusze administrowane (stan dotacyj Skarb.)	547.136.273,97
2. Różni za inkaso	655.476,76
3. Wierzyciele z tytułu udzielonych gwarancyj	7.332.570,17
4. Różni za depozyty obce	133.198.284,95
Ogółem:	1.482.237.026,82

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: WARSZAWA, KOPERNIKA Nr. 30 — I PIĘTRO.

Przedpłata „Przewodnika Gospodarskiego” wynosi: za kwartał 4 zł., za pół roku 8 zł. za cały rok 16 zł. Przedpłatę można wpłacać na konto P. K. O. 21165 we wszystkich urzędach pocztowych.

Zagranicą cena podwójna.

Przedpłatę przyjmuje:
Administracja „Przewodnika Gospodarskiego” otwarta od godz. 8.30 — 15.

Zmiana adresu 30 groszy.

Redakcja otwarta jest codziennie, oprócz niedziel i świąt od godz. 9 do 15. Redaktor przyjmuje od 11 do 13, tel. 712-12

CENY OGŁOSZENI:

za 1 mm. o szerokości 45 mm. wynosi:

na I stronie okładki	1.10 zł.
„ II „ „ przed teks.	1.00 „
„ III „ „ po tekście	0.85 „
„ IV „ „ „	0.90 „
w tekście	1.25 „

Ogłoszenia zagraniczne o 100 proc. drożej.
Ceny obowiązują do dnia zmiany wszystkie zamówione poprzednio ogłoszenia

Ogłoszenia przyjmuje Adminstr. „Przewodnika Gospodarskiego”, Kopernika 30 I p. tel. 712-12.

CENA ZESZYTU POJEDYNCZEGO 35 GR.

WYDAWCA: CENTRALNE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓŁEK ROLNICZYCH.

Cena zeszytu pojedynczego 35 groszy

Redaktor: Jan Siwleo

Cena zeszytu podwójnego 70 groszy